

Burmese

အကြမ်းမဲ့လုံးရည်တိုက်ပွဲနှင့် အာဏာ၏အခန်းကဏ္ဍ
ဒေါက်တာ ဂျင်းရှပ်(ပ်)

THE ROLE OF POWER IN NONVIOLENT STRUGGLE

Dr. Gene Sharp
President, The Albert Einstein Institution
Former Program Director, Program on Nonviolent Sanctions
Center for International Affairs
Harvard University
Cambridge, Massachusetts

The Foundation for Democracy in Burma gratefully acknowledges the grant provided by the Albert Einstein Institution, Cambridge MA, in 1989, which made it possible for this translation

Translation by the Foundation for Democracy in Burma
P.O. Box 2004
Fairfax, Virginia 22031, U.S.A

အကြမ်းမဲ့နှလုံးရည်တိုက်ပွဲနှင့်အာဏာ၏အခန်းကဏ္ဍ

ပိတ်ဆက်။

အကြမ်းမဲ့နှလုံးရည်တိုက်ပွဲသည် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းနှင့် ထိုလူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း၏ နိုင်ငံရေးအကြောင်းရာ ၂ ရပ်၏ပိတ်သဘာဝ-အနေအထားပေါ်တွင်အခြေခံသည်။ အကြမ်းမဲ့နှလုံးရည်တိုက်ပွဲ၏ လက်တွေ့ကျင့်စဉ်၊ ဤတိုက်ပွဲလမ်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းများတည်နေလျှပ်ရှားမှုနှင့် ဤတိုက်ပွဲလမ်းစဉ် ၏အကျိုးသက်ရောက်မှုအဖုံအဖုံတို့သည် မိမိဖက်မှ အာဏာကို မည်သို့ကိုင်တွယ်အသုံးပြုသည်သည်၊ ယင်းအာဏာကိုင်တွယ် အသုံးပြုမှုကြောင့် ဆန့်ကျင်ဖက်အင်အားစုအပေါ်အကျိုးရလဒ်မည်သို့သက်ရောက်သည်ဆိုသည်အချက် ၂ ချက်ပေါ်တိုက်ရိုက်မှီခိုပေသည်။

အထက်တွင်ဆိုခဲ့သောအပြင်သည် အကြမ်းမဲ့နှလုံးရည်တိုက်ပွဲဟူသည် အသံမပါ၊ အင်အားဗလာဟုလူအများလွဲမှားယူဆနေသော အပြင်နှင့်လားလားပင်ဆန့်ကျင်နေပေသည်။ လူအများအနေဖြင့်အကြမ်းမဲ့နှလုံးရည်တိုက်ပွဲလမ်းစဉ်ဟူသည်၊ အခြေခံအတွေးအခေါ်တရပ်အနေဖြင့်၎င်း၊ နိုင်ငံရေးရှုထောင့်မှနေ၍၎င်း၊ လက်တွေ့ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တွင် အာဏာ၏ပကတိသဘာဝကို လျစ်လျူရှုပြီးသကာလ၊ နိုင်ငံရေးတွင် အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်ခြင်း (ဝါ)လက်နက်ကိုင် အကြမ်းဖက်မှုသည်သာ ပကတိအာဏာ၏ပေါက်ဖွားရာဝတ်အမှန်ဖြစ်သည်ကို သဘောမပေါက်သောသူများအနေဖြင့် ရှေ့တန်းတင်လာသောလမ်းစဉ်ဟုထင်မြင်ယူဆကြပေသည်။ စင်စစ် လူအများ၏လွဲမှားသောအပြင်သည်၊ နိုင်ငံရေးတွင် အာဏာ၏ ပကတိသဘာဝ၊ အကြမ်းမဲ့နှလုံးရည် တိုက်ပွဲဆင်ရာတွင် အာဏာ၏အရေးပါသောကဏ္ဍအမှန်ကို လျစ်လျူရှု ခြင်း၊ လက်ခံရန်တင်းခံနေခြင်း၊ စသည့်အကြောင်းရပ်များတွင်ရေသောက်မြစ်တွယ်လျက်ရှိပေသည်။

အကြမ်းမဲ့နှလုံးရည်တိုက်ပွဲအားသုံးသပ်ရာတွင် ၎င်းအားအခြားဆင်တူသောလည်း လုံးဝကွဲပြားသည့်လမ်းစဉ်လုပ်ရပ်များဖြင့် ရောထွေးနှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်၍မရနိုင်ပေ။ အကြမ်းမဲ့နှလုံးရည်တိုက်ပွဲလမ်းစဉ်သည်၊ လူမှုရေး၊ စိတ်ဓါတ်ရေး၊ စီးပွားရေးနှင့်နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာနည်းလမ်းအစုံစုံကို ကိုင်စွဲအသုံးပြု၍ အကြပ်ကိုင်ခြင်း၊ ဖိအားခြင်း၊ အပြစ်ဒဏ်ခံခြင်းတို့ကို အကြမ်းဖက်လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခြင်းမရှိဘဲ ဆောင်ရွက်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြစ်သည်။ အကြမ်းမဲ့နှလုံးရည်တိုက်ပွဲလမ်းစဉ်အောက်တွင် အထိမ်းအမှတ်ဆန္ဒပြခြင်း (symbolic protest) လူမှုရေးအရပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ရပ်ဆိုင်းခြင်း (social non-cooperation) အကြမ်းမဲ့နှလုံးရည်အားဖြင့် ဝင်ရောက်စွက်ဖက် (non-violent intervention) ဤနည်းလမ်းတွင်၊ ထိုင်သပိတ်မှောက်ခြင်းမှသည် ယှဉ်ပြိုင်အစိုးရအဖွဲ့ခြင်းများပါဝင်သည်။ စီးပွားရေးအရသပိတ်မှောက်ခြင်း (economic boycott) အလုပ်သမားများဆန္ဒပြခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအရပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်ငြင်းဆန်ခြင်း (political non-cooperation) များပါဝင်သည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သောနည်းလမ်းများအား "အကြမ်းမဲ့နှလုံးရည်တိုက်ပွဲလမ်းစဉ်၏လက်နက်များ" ဟုခေါ်ဆိုနိုင်ပေသည်။

အကြမ်းမဲ့လုံးရည်တိုက်ပွဲလမ်းစဉ်အား၊ ၎င်းနှင့်မတူသီးခြားဖြစ်သော ဘာသာရေးအရင်း၊ သို့တည်းမဟုတ်ဆောင်ကိုယ်ကျင့်ဝတ် (ethics) အရင်း၊ လက်နက်ကိုင်အကြမ်းဖက်မှုကိုမယုံကြည်၊ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းနှင့် ရောထွေးစပ်ယှက်ခြင်းမပြုမိရန်မှလည်း အရေးကြီးသောအချက်ဖြစ်သည်။ ဘာသာရေး၊ ကိုယ်ဆောင်ကျင့်ဝတ်အရလည်း အကြမ်းဖက်မှုကိုမယုံကြည်၊ နိုင်ငံရေးအားဖြင့်လည်း အကြမ်းမဲ့လုံးရည်တိုက်ပွဲကိုသာယုံကြည်သူများရှိပေမည်။ သို့သော်အကြမ်းမဲ့လုံးရည် တိုက်ပွဲကိုဆုတ်ကိုင်ဆင်နှံ့နေသူပုဂ္ဂိုလ်အများစုသည်၊ အကြမ်းမဲ့လုံးရည်တိုက်ပွဲလမ်းစဉ်တစ်ခုတည်း ကိုသာ စွဲမြဲသက်ဝင်ယုံကြည်နေသူများမဟုတ်ကြပေ။ ၎င်းတို့သည်လက်နက်ကိုင်အကြမ်းဖက်လမ်း စဉ်ကို ယွင်ကလည်းကိုင်စွဲခဲ့ဘူးပြီး၍ အနာဂါတ်တွင်အခြေအနေအရ လိုအပ်ပါကလည်း ပြန် လည်စွဲကိုင်ရန်ဦးမလေးသူများဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်အခြေအနေအရပ်ရပ်များ အပေTသုံးသပ်ချက်ပေTမူတည်၍ မိမိတို့လိုလားသောရည်မှန်းချက်တရပ်အောင်မြင်ရေးအတွက် သာအကြမ်းမဲ့လုံးရည်တိုက်ပွဲ မဟာနည်းဗျူဟာကို ချမှတ်ကျင့်သုံးခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့ကျင့် သုံးခြင်း၏အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ လက်ငင်းပဋိပက္ခတွင် အကြမ်းမဲ့လုံးရည်တိုက်ပွဲလမ်းစဉ် ကိုကျင့်သုံးခြင်းဖြင့်အောင်မြင်ရန် အလားအလာသာလွန်ကြောင်းသုံးသပ်ချက်ကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။

အကြမ်းမဲ့လုံးရည်တိုက်ပွဲသည် တနည်းအားဖြင့်မိမိ၏အင်အားစုများအား ရန်သူအင်အားစု နှင့်ယှဉ်ပုံယှဉ်နည်းအတတ်ပညာရပ်လည်းဖြစ်သည်။ များသောအင်အားဖြင့်တွေ့ ကြုံရတတ် သည့်အခြေအနေမျိုးတွင်ရန်သူသည် သိသိသာသာအုပ်ချုပ်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ပုလိပ် စစ်တပ်သည်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ အစည်းအင်အားများကိုလက်ဝယ်ပိုင်ဆိုင်သူများဖြစ်ကြသည်။ တနည်းအားဖြင့် ရန်သူအုပ်စုသည် အများပြည်သူ၏အကျိုးစီးပွားကို ဆန့်ကျင်နေသူများဟူ၍သတ် မှတ်ခြင်းခံရသောအခွင့်ထူးခံသူတစ်စု ချယ်လှယ်မှုအောက်တွင်ရှိသော နိုင်ငံတော်ယန္တရားကြီး (State apparatus) ပင်ဖြစ်သည်။ သို့တည်းမဟုတ် ရန်သူအုပ်စုသည် နိုင်ငံတော်ယန္တရား၏ အထောက်အကူရရှိနေသောကိုယ်တိုင်အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့ အစည်းတရပ်ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

ရန်သူအုပ်စု၏ပေTလစီ၊ လုပ်ငန်းများကြောင့် မိမိတို့အကျိုးစီးပွားထိခိုက်ဆုတ်ယုတ်နေ သည်ဟုခံစားနေသူအများပြည်သူ၊ နှစ်နာသူအုပ်စု (grievance group) တွင်ပါဝင်လေသည်။ နှစ်နာသူအုပ်စုသည် ပြဿနာကိစ္စအချို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍၎င်း၊ ကျယ်ပြန့်သော ပေTလစီလုပ်ငန်း စဉ်အား၎င်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင်တဖွဲ့ လုံးအား ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်နေသူများဖြစ်သည်။ နှစ်နာသူအုပ်စုတစ်ခုလုံးအနက်မှ တစိတ်တဒေသသည်သာ အကြမ်းမဲ့လုံးရည်တိုက်ပွဲ အမှန်လက် တွေ့ ဆင်နွှဲပါဝင်သည်ကိုတွေ့ ရတတ်သည်။ အကြမ်းမဲ့တိုက်ပွဲတွင်ပါဝင်သောအဖွဲ့ အစည်းများ ၏အနေဖြင့်မူ အရေအတွက် လုပ်ငန်းသဘာဝများအသီးသီးကွဲပြားခြားနားလေ့ရှိသည်။

အာဏာသည် အကြမ်းမဲ့လုံးရည်တိုက်ပွဲ၏အဓိကကျသောအစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်။ မိမိအနေ ဖြင့်ကိုင်တွယ်အသုံးပြုနိုင်သောအာဏာ၏အတိုင်းအတာ၊ ယင်းအာဏာ၏တည်ရှိဆက်သွယ်ပုံသဘာဝ

များကိုအလေးထားဂရုပြုမပြုဘဲလျက်၊ ပဋိပက္ခကိုနားလည်နိုင်ရန်သော်၎င်း၊ အသိဉာဏ်ထက်မြက်မှုဖြင့်တိုက်ပွဲဝင်နိုင်ရန်သော်၎င်း၊ မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဤနေရာတွင် "အာဏာ" ဟူသောဝေါဟာရသည်၊ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း (society) တရပ်လုံးအနေဖြင့်၎င်း၊ ယင်းအတွင်းရှိအဖွဲ့အစည်းတရပ်အနေဖြင့်၎င်း၊ မိမိရပ်တည်ရှင်သန်နိုင်ရေးအတွက် ဆုတ်ကိုင်အသုံးပြုနိုင်သည့် ဩဇာသက်ရောက်စေခြင်း၊ သပိတ်မှောက်အကြပ်ကိုင်ခြင်းအပါအဝင် ဖိအားပေးခြင်းနည်းလမ်းအလုံးစုံနှင့် ယင်းတို့အားအသုံးပြု၍ မိမိအဖွဲ့အစည်း၏အတွင်းအပြင်မှ ပဋိပက္ခများကိုကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းအရပ်ရပ်ကိုဆိုလိုသည်။ တနည်းအားဖြင့်အာဏာဟူ၍ဆိုအသုံးပြုရာတွင်၊ အခြေအနေတရပ်၊ သို့မဟုတ်လူပုဂ္ဂိုလ်များ၊ သို့မဟုတ်အဖွဲ့အစည်းများအားထိမ်းသိမ်းချုပ်ကိုင်နိုင်သောအရည်အချင်းကိုဆိုလိုသည်။ ကျန်တနည်းအားဖြင့် အာဏာဟူသည်လူပုဂ္ဂိုလ်များသို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများအားလုပ်ငန်းကိစ္စရပ်တရပ်အတွက်လုပ်ရှားပါဝင်ရန်စိမ်းဆောင်နိုင်သောအရည်အချင်းပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့သောအာဏာကိုအသုံးပြု၍ အဖွဲ့အစည်းတရပ်၏မြှော်မှန်းချက်ပန်းတိုင် ဆုတ်ကိုင်နိုင်ရေးအားဖြစ်စေ၊ ပေတလစီတရပ်အားပြောင်းလဲရန်ဖြစ်စေ၊ အခြားသူများ၏အာဏာကိုဆောင်သူတို့၏အလိုကျလုပ်ဆောင်စေရန်အတွက်ဖြစ်စေ၊ တည်ဆဲစံနစ် 'ပေတလစီ' တရပ်အားထောက်ခံရန်သို့တည်းမဟုတ်ဆန့်ကျင်ရန်အတွက်ဖြစ်စေ ယွှတ်တည်ရှိနေသောအာဏာဖြန့်ဝေ ကိုင်စွဲမှုစံနစ်အားအစားထိုးရန် သို့မဟုတ် ပြောင်းလဲစေရန်၊ သို့မဟုတ်ဖျက်သိမ်းပစ်ရန် စွမ်းဆောင်နိုင်ပေသည်။

နိုင်ငံရေးအာဏာကိုပိုင်ဆိုင်သူသည်၊ အဓိရများ၊ နိုင်ငံတော်၊ အဖွဲ့အစည်းအဆောက်တရပ်၊ အတိုက်အခံလုပ်ရှားမှုများနှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများအနက်တခုသို့မဟုတ်တခု ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ အာဏာအားကိုင်တွယ်အသုံးပြုရာတွင်၊ တိုက်ရိုက်သော်၎င်း၊ အရန်းအင်အားအသုံးပြုခြင်းဖြင့်၎င်း၊ အဖွဲ့အစည်းတရပ်အနေဖြင့်တည်ရှိနေမှုမှပင် ပေတထွက်လာသောဩဇာအားဖြင့်၎င်း၊ အသုံးပြုသက်ရောက်စေနိုင်သည့်ဥပမာအားဖြင့် စစ်ပွဲတွင်ပါဝင်ဆွေးနွေးသူအဖွဲ့အစည်းသည် ယင်းထံတွင်အာဏာတရပ်ပိုင်ဆိုင်နေသည်သာဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အကြမ်းမဲ့လုံးရည်တိုက်ပွဲပဋိပက္ခတွင်တည်ရှိသောအာဏာ၏အခန်းကဏ္ဍကို နားလည်ရန်အတွက်အကြမ်းမဲ့တိုက်ပွဲဆင်သည့်အဖွဲ့နှင့်ရန်သူအဖွဲ့အစည်း ၂ ရပ်အသီးသီးတွင် ပိုင်ဆိုင်သောအာဏာ၏တည်ရှိဆက်သွယ်မှုနှင့် ယင်း၏သဘာဝကိုစေ့စေ့ငှငှလေ့လာရန်လိုအပ်ပေသည်။

မှီခိုအုပ်ချုပ်သူများ။ (Dependent rulers)

အတိုအားဖြင့်(အုပ်ချုပ်သူ) ဟူ၍ဆိုမည် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာအမြင့်ဆုံးရာထူးတွင် စီမံအုပ်ချုပ်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူအုပ်စု သို့မဟုတ်ပုဂ္ဂိုလ်များတွင် ပိုင်ဆိုင်သောအာဏာကို၎င်းတို့အနေဖြင့်မွေးရာပါ၊ ပိုင်ဆိုင်လာခြင်းမဟုတ်ဟူသောအချက်သည်၊ သီဝရီအတွေးတရပ်အနေဖြင့်၎င်း၊ လက်တွေ့အားဖြင့်၎င်း အလွန်အရေးကြီးသည်မှသိသာထင်ရှားသော်လည်း၊ အများသညာတွင်အခါများများမေ့လျော့အမှတ်မထင်ဖြစ်နေတတ်သည်။ စင်စစ်အုပ်ချုပ်သူတို့လက်ဝယ် အာဏာသည်

၎င်းတို့၏ပြင်ပမှသာလာရှိတည်နေသည်သာဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ဆုတ်ကိုင်ထားသောနိုင်ငံရေး အာဏာသည်ယင်းတို့အုပ်ချုပ်စိုးမိုးသည့်လူ့ ဘောင်အဖွဲ့ အစည်းထဲမှလာရှိပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်တရားအာဏာကိုဆုတ်ကိုင်ထားသူများအဖြစ်ယူဆနိုင်ရန်ယင်းတို့အနေဖြင့် လူအများအား ယင်းတို့အလိုကျပြုလုပ်ရှားဝေနိုင်ခြင်း၊ သယံဇာတလူအင်အားကိုထုတ်ယူအသုံးပြုနိုင်ခြင်း၊ အကြပ် ကိုင်မှုများပြုလုပ်နိုင်သည့်နည်းလမ်းလက်နက်ကိုင်များပိုင်ဆိုင်ခြင်း၊ နှင့်၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းစဉ် ပေTလစီများအားအကောင်အထည်ဖော်ရန် အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားအတွင်း ဝန်ထမ်းအရာရှိအား ညွှန်ကြားစေခိုင်းနိုင်ခြင်းစသည် အရည်အချင်းများကိုပိုင်ဆိုင်ရပေမည်။

အုပ်ချုပ်သူအစိုးရနှင့် နိုင်ငံရေးစံနှုန်းများသည် အလုံးစုံသောအာဏာများကို ပိုင်ဆိုင်စွမ်း ဆောင်နိုင်သူများမဟုတ်ပေ။ အာဏာကိုယင်းတို့ဖာသာ ဖန်တီးနိုင်သူများလည်းမဟုတ်ပေ။ အုပ်ချုပ်သူများနှင့် အခွင့်ထူးခံအုပ်ချုပ်သူတန်းစားတရပ်လုံးသည် အာဏာ၏ရေသောက်ပြစ် အရင်းခံရာအုပ်ချုပ်ခံပြည်သူလူထုနှင့် အုပ်ချုပ်ခံလူ့ ဘောင်အဖွဲ့ အစည်းအတွင်းတည်ရှိနေသော အဖွဲ့ အစည်းအဆောက်အအုံများအပေTတွင်မှီခိုနေရသည်သာဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့်၊ အုပ် ချုပ်ခံပြည်သူလူထုနှင့်တကွ၊ အုပ်ချုပ်ခံလူ့ ဘောင်အဖွဲ့ အစည်းအတွင်းမှ အဖွဲ့ အစည်း "အီလီ" ဝန်ထမ်းများ၏ ဩဇာခံလိုက်နာ ဆောင်ရွက်မှုပေTတွင် မှီခိုပေသည်။

နိုင်ငံရေးအာဏာသည် အောက်ဖော်ပြပါအာဏာအရင်းခံဌာနများနှင့်ယင်းတို့အချင်းချင်း ဆက်သွယ် တုန်ပြန်မှုများ ၏ရလဒ်အဖြစ်ပေTထွက်လာပေသည်။

(၁) ဩဇာ။ (Authority) အုပ်ချုပ်ခံများအကြား အုပ်ချုပ်သူ၏ဩဇာအာဏာပမာဏနှင့် ယင်းဩဇာအာဏာတရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခံရခြင်းရှိ မရှိမှု။

(၂) လူအင်အားစွမ်းအင်။ (Human resources) အမိန့်အာဏာကိုလိုက်နာသူ၊ ကူညီပါဝင် ဆောင်ရွက်သူ၊ အထူးအကူအညီပေးသူ၊ ထိုကူညီမှုများနှင့်ကျန်ပြည်သူလူထုနှိုင်းယှဉ်အမျိုးအစား၊ ထိုကူညီထောက်ခံသူအဖွဲ့ အစည်း၏အတိုင်းအတာနှင့်အမျိုးအစား။

(၃) ကျွမ်းကျင်မှုအတတ်ပညာနှင့်အသိပညာ။ (Skills and knowledge) ကျွမ်းကျင်မှုအတတ် ပညာ အသိပညာရှင်များနှင့် အုပ်ချုပ်သူ၏လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်စည်းပေးနိုင်သည့်ယင်းပညာ များ၏စွမ်းဆောင်မှုပမာ။

(၄) လက်ဆုပ်လက်ကိုင်မပြင်နိုင်သောအကြောင်းအရာများ။ (Intangible factors) စိတ်ဓါတ် ဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံရေးသဘောတရားရေးရာ အကြောင်းအချက်များကိုဆိုလိုသည်။ ဥပမာအားဖြင့်

အမိန့်နာခံမှုရှိကျိုးအပေတထားရှိသည့်သဘောထားအကျင့်စရိုက်၊ ပြည်သူလူထုအကြားတူညီသော ယုံကြည်သက်ဝင်မှု၊ နိုင်ငံရေးသဘောတရားယုံကြည်ချက်၊ ပန်းတိုင်အရောက်ကြိုးပမ်းလိုသည့်အသိ စိတ်ဓါတ်စသည်တို့ကို ဆိုလိုသည်။

(၅) ရုပ်ပစ္စည်းစွမ်းအင်များ။ (Material resources) ပိုင်ဆိုင်မှုများ၊ သယံဇာတများ၊ ငွေကြေးအထောက်အကူ၊ စီးပွားရေးစံနှုန်း၊ ဆက်သွယ်ရေးစံနှုန်းနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး။

(၆) အပြစ်ဒဏ်ပေးအရေးယူခြင်းများ။ (Sanctions) မိမိ၏အုပ်ချုပ်ခံများနှင့်၎င်း၊ အခြား အုပ်ချုပ်သူများနှင့်၎င်း၊ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားသည့်အခါတွင် အသုံးပြုသည့်အုပ်ချုပ်ခံများအပေတ ဖိနှိပ်အပြစ်ဒဏ်များ၏အမျိုးအစားနှင့်အတိုင်းအတာပမာဏ။

အုပ်ချုပ်သူများသည် ဖေ့ပြပါအာဏာ၏ရေသောက်မြစ် ၅ သွယ်သို့မည်မဟုတ်အာဏာ ၏ပင်ရင်းအခြေခံငါးရပ်အားအတိုင်းတာတရပ်အထိသာပိုင်ဆိုင်ကြသည်။ အာဏာ၏ပင်ရင်း အခြေခံအားလုံးအားတရတစည်းထည်းတပြိုင်နက်ဆုပ်ကိုင်ထားနိုင်ရန်အလွန်ခဲယဉ်းပေသည်။ အုပ်ချုပ်သူလက်ဝယ် အုပ်ကိုင်နိုင်သည့်အာဏာသည် အတက်အကျတိုးတက်ဆုတ်ယုတ်ပြောင်းလဲနိုင် ပေသည်။ ထို့ကြောင့်အုပ်ချုပ်သူ၏အာဏာအတိုင်းအတာသည် ၎င်းအနေနှင့်အာဏာအခြေခံရာ ရေသောက်မြစ်များကိုမည်မှအထိဆုပ်ကိုင် ထိမ်းသိမ်းနိုင်သည်ဟူသောအချက်ပေတတွင်တည်ရှိ ပေသည်။

အုပ်ချုပ်သူများ၏အာဏာပေါက်ပွားရာပင်ရင်းကို စေ့စပ်စွာလေ့လာသောအခါ၊ အုပ်ချုပ်သူများ ၏အာဏာသည် အုပ်ချုပ်ခံများ၏ အမိန့်နာခံမှုနှင့် အုပ်ချုပ်ခံများ၏ပူးပေါင်းကူညီမှုအပေတတွင် လုံးဝမှီခိုနေကြောင်းတွေ့ ရှိသည်။ အုပ်ချုပ်ခံများအနေနှင့် အုပ်ချုပ်သူများ၏အမိန့်အာဏာကို နာခံရန်ငြင်းဆန်ပါက၊ အစိုးရတရပ်အား ရပ်တည်ခွင့်ပြုထားသောလူ့ ဘောင်အဖွဲ့ အစည်းဝင်လူ အများ၏သဘောတူညီခွင့်ပြုချက်ကို ရှုပ်သိမ်းခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤခွင့်ပြုချက်ကိုလက်လွှတ်ဆုံးရှုံး သည်နှင့်တပြိုင်နက် အစိုးရတရပ်သည် ပြိုကွဲခြင်းသို့သာဦးတည်နေပြီဖြစ်သည်။ အစိုးရတရပ်၏ အမိန့်ကိုနာခံသူလျော့နည်းသည့်အတိုင်းအတာအလျောက် ယင်းအစိုးရ၏အာဏာမှေးမှိန်လျော့ပါး လာသည်သာဖြစ်ပေသည်။ အမိန့်ဩဇာထိရောက်မှုဆုံးရှုံးသည်နှင့်ယင်းအစိုးရသည် ပြိုကွဲမှု အန္တရာယ်နှင့်ကြုံတွေ့ ရပြီသာဖြစ်သည်။

အမိန့်နာခံရန်ငြင်းဆန်ခြင်းသည် ပူးပေါင်းကူညီရန်ငြင်းဆန်မှုစခန်းသို့ဦးတည်သည်။ ပူး ပေါင်းကူညီရန်ငြင်းဆန်သောအဆင့်သို့ရောက်သည်နှင့် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ မျက်ဖြူဆိုက်ပြီဖြစ် သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စံနှုန်းတရပ်၏ရှင်သန်တည်ငြိမ်မှုသည် အုပ်ချုပ်ခံပြည်သူများ၏

ပါဝင်ပူးပေါင်း ကူညီမှုအပေါ်တွင်မှီခိုသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးစံနှုန်းတရပ်၊ စီးပွားရေးစံနှုန်းတရပ်အနေဖြင့် ပုံမှန်လည်ပတ်နိုင်ရန်အတွက် အဖွဲ့အစည်းအဆောက်အအုံများ၊ အသင်းအစုများ၊ ပုဂ္ဂလိကလူအများ တို့၏ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက် ကူညီမှုမရှိလျှင် မဖြစ်နိုင်ပေ။ အုပ်ချုပ်သူ၏အာဏာ အတိုင်းအတာသည်ပို၍ကျယ်ပြန့် နက်နဲသည်နှင့်အမျှ လူအများ၏ပူးပေါင်း ကူညီမှုကိုမျှ ပို၍လိုသည်ပင်ဖြစ်သည်။

အုပ်ချုပ်သူ၏ အာဏာတည်ငြိရေးသည်၊ ပြည်သူ၏ပူးပေါင်းကူညီမှုအပြင်၊ အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရား၏ အစိပ်အပိုင်းများဖြစ်သော လက်အောက်ခံဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းနှင့် ယင်းအဖွဲ့အစည်း ဝင်များပေါ်တွင်လည်း မှီခိုနေပေသည်။ အစိုးရလက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်း ဌာန၊ အသင်း၊ ကော်မတီစသည်တို့မှ ပူးပေါင်းကူညီရန် ငြင်းဆန်လျှင်လည်း အုပ်ချုပ်သူ၏ပေါ်လစီလုပ်ငန်း အစီအစဉ်များအား လိုက်နာ အကောင်းအထည်ဖော်သူမရှိသည့်အခြေအနေသို့ရောက်ပေမည်။ ထိုအခြေအနေတွင် အုပ်ချုပ်သူသည် ၎င်းအား သစ္စာခံသူ ပုလိပ်၊ စစ်သားများတို့ အသုံးပြု၍ ပြည်သူများအား အပြစ်ပေး၊ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ပေသည်။

ဤအခြေအနေရောက်ယုံမျှနှင့် ဇာတ်လမ်းကား မဆုံးသေးခြေ။ အုပ်ချုပ်သူ အုပ်စုသည် ရန်သူများအား ဖိနှိပ်အပြစ်ပေးရာတွင်လည်း စည်းလုံးညီညွတ်သည်မဟုတ်သေး၊ ကျန်အကြောင်း ရပ်များပေါ်တည်၍လည်း ညီညွတ်စည်းလုံးမှုရှိတတ်ပေသည်။

အပြစ်ပေးဖိနှိပ်မှုများသည်၊ အရေးအခင်းအကြိပ်အတည်းအခြေအနေတွင် အုပ်ချုပ်သူတို့၏ နိုင်ငံရေးအာဏာ ဆက်လက်ဆုပ်ကိုင်နိုင်ရေးအတွက် အလွန်မှပင်အရေးကြီးသည်။ သို့သော်၊ အထက်တွင် အခါခါဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ အပြစ်ပေး ဖိနှိပ်မှုများ ထိရောက်မှုသည်၊ အဖိခံ အုပ်ချုပ်သူတို့၏ ဣန္ဒြေပြန်ပြု ပေါ်တွင်မူတည်ပြန်ပေသည်။ အခြေအနေအများအပြားတွင်၊ ပြည်သူသည် စစ်ပွဲတွင် ကြုံတွေ့ ရလေ့ရှိသကဲ့သို့ ရန်သူနှင့်မျက်နှာချင်းဆိုင် အခြေအနေတွင်၊ ဆုတ်ခွာ တပ်လှန်ရန် ငြင်းဆန်၍ အန္တရာယ်ကို ဆက်လက်ရင်ဆိုင်သည့်အနေအထားမျိုးပေါ်ပေါက်သည် လည်းကြုံတွေ့ ရဘူးသည်။ အပြစ်ပေးဖိနှိပ်မှုသည်၊ အဖိနှိပ်ခံများ၏ ကြောက်ရွံ့မှု၊ နာခံလိုက် လျော့မှုကိုရရှိတတ်ပေသည်။ ထိုအခါ အုပ်ချုပ်သူ၏အာဏာသည် အခြေခံမှနေ၍ အာခံတွန်းလှန် မှု နှင့်ရင်ဆိုင်ရ ပြီသာဖြစ်တော့သည်။

စုပေါင်းဆန့်ကျင်ရေး။ (Corporate Resistance)

အာဏာ၏ပင်ရင်းရောက်၊ သောကပြစ်အသွယ်သွယ်အား အာဏာပိုင်တို့အနေနှင့် လက်လှမ်း မှီဆုတ်ကိုင်နိုင်ရေးသည်၊ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အုပ်ချုပ်ခံများနှင့် အုပ်ချုပ်ခံလူ့ ဘောင်အဖွဲ့အစည်း

တွင်းတည်ရှိနေသည်။ လူမှုအဆောက်အအုံ (Institutions) များထဲမှလက်ခံရသည့်ပူးပေါင်းကူညီမှု အတိုင်းအတာများအပေါ်တိုက်ရိုက် မှီခိုသက်နွှယ်နေပေသည်။

ထိုမှီခိုသက်နွှယ်မှုအားဖြင့် အချို့သောအခြေအနေရပ်များတွင်၊ အုပ်ချုပ်ခံသူတို့အနေဖြင့် အမိန့်နာခံမှု၊ ပူးပေါင်းကူညီမှုများကို ရုပ်သိမ်းခြင်းဖြင့် အာဏာဏိပင်ရင်းစေသောကံပြစ်များကို တားမြစ်ပိတ်ဆို့ခြင်း၊ ဖြတ်တောက်ခြင်းစသည်တို့ကိုပြုလုပ်နိုင်ပေသည်။

အုပ်ချုပ်သူ၏အာဏာကိုပူးပေါင်းကူညီမှုနှင့်အမိန့်ခံမှုများရုပ်သိမ်းခြင်းဖြင့် ထိမ်းချုပ်ကြံစ တမ်းဆိုပါက၊ အာဏာ ဖိဆန်မှုနှင့်ပူးပေါင်းကူညီရန်ခြင်းဆန်မှုများသည် ကျယ်ပြန့်စွာလှုပ်ရှား သက်ဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။ သည့်အပြင်၊ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးသို့ဦးတည်သည့် ဖိနှိပ်မှုများအား တည် တည်ရင်ဆိုင်၍ အာဏာဖိဆန်မှုများကို မဆုတ်မနစ် ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်ပေသည်။ အုပ်ချုပ်ခံများ အကြား ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့မှုလျော့နည်းပျောက်သ သည်နှင့်တပြိုင်နက်၊ သို့မဟုတ် ဖိနှိပ် အကြပ်ကိုင် မှုများသည် မိမိတို့လိုအားသောအပြောင်းအလဲ တရပ်အတွက် ပေးအပ်ရင်ဆိုင်ရမည့်အရာဟု နှလုံးသွင်းမိသည်နှင့်တပြိုင်နက်၊ ကျယ်ပြန့်သော အာဏာဖိဆန်ပွဲများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြီသာဖြစ်သည်။ ထိုသို့သောအာဏာဖိဆန်မှုသည် နိုင်ငံရေးအရ အလွန်ထိရောက်အရေးပါလေသည်။

အာဏာဖိဆန်သူအရေအတွက်၊ အာနာဖိဆန်သောလူမှုအဆောက်အအုံအရေအတွက်နှင့် အာဏာဖိဆန်သူများနှင့်အဖွဲ့ အစည်းများ အုပ်ချုပ်သူတို့ မှီခိုနေသည့်အတိုင်းအတာပေါ်တွင်မူ တည်၍ အုပ်ချုပ်သူတို့၏စိတ်ဓါတ်ခိုင်မာမှုလျော့နည်း ပျက်ပြားမှုများဖြစ်ပေါ်မည်ဖြစ်သည်။ ကန်သန်ထိမ်းကွပ်မှုပဲ့အာဏာပြဿနာကို ဖြေရှင်းရာတွင်၊ အာဏာဖိဆန်မှု၊ ပူးပေါင်းကူညီ ခြင်း ရုပ်သိမ်းမှုများကို မည်သို့အကောင်အထည်ဖော်၍၊ ရေရှည်ထိမ်းသိမ်းလုပ်ဆောင်နိုင်မည်ကို သိရှိနားလည်မှုအချက်အခြာဖြစ်သည်။

အုပ်ချုပ်သူတို့ထုတ်ပြန်သည့် ဖိနှိပ်မှုအပြစ်ဒဏ်များကို မျက်မှောက်ပြု၍ ကူညီပူးပေါင်းမှု ရုပ်သိမ်းခြင်းစသည့်အာဏာဖိဆန်မှုများကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်သည့်အခါကာလတွင် အုပ်ချုပ်သူ အစိုးရ၏ နိဂုံးသည်ပြင်သာသည်အနေအထားသို့ရောက်ပြီဟု ယူဆရမည်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အုပ်ချုပ်သူတို့၏ရာထူးနှင့်နိုင်ငံရေးအာဏာသည် အုပ်ချုပ်ခံသူတို့၏ပူးပေါင်းကူညီမှုရခြင်းပေါ် တွင်မူတည်သည်။ တဖန်အာဏာသည် အကြမ်းဖက်မှုပေါ်ပေါက်သည်၊ အောင်နိုင်ခြင်းသည် အကြမ်းဖက်အင်အား ပိုမိုပိုင်ဆိုင်သူတို့အတွက်သာ ဖြစ်သည်ဆိုသော သီဝရီအယူအဆ လွဲမှား ပေသည်။ သို့ရာတွင် ဖိဆန်လိစိတ်ခိုင်မာမှုနှင့် ဖိနှိပ်မှုအာဏာကို တွန်းလှန်ရင်ဆိုင်နိုင်သည့် အင်အားသည်သာအခရာဖြစ်သည်။

မှီခိုအားထားခြင်းလိုအပ်သည့် နိုင်ငံရေးအာဏာ၏သဘာဝသဘာဝကိုထိုးဖောက်နားလည်ထားသည့် အသိဉာဏ်ကိုထိရောက်စွာအသုံးပြုနိုင်ရန်၊ မည်သို့ကြံဆောင်မည်နည်းဟူသည့်အမေးရှိလာပေသည်။ အထက်ပါထိုးတွင်းအသိဉာဏ်ကို ပိုင်ဆိုင်လင့်ကစား၊ မည်သို့ထိရောက်စွာအသုံးပြုရမည်ကို သိနားလည်မှုမရှိခြင်းသည် အာဏာရှင်ဖိနှိပ်သူ အစိုးရများအား ရွေးယွှင်ကပင် ဖြုတ်ချနိုင်ပါလျက်နှင့် ဖြုတ်ချခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့ခြင်း၏အကြောင်းရင်းတရပ်ဖြစ်သည်။

အာဏာ၏မှီခိုအားထားရမှုသဘာဝပေါ်အခြေခံသော အာဏာရှင်ဖြုတ်ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းနှစ်ရပ်သည်က သိသာထင်ရှားလှသည်။

ပထမဦးဆုံးအားဖြင့် ဖိနှိပ်သောအစိုးရအား အများပြည်သူမှလက်မခံကြောင်းကိုငှင်းအစိုးရနှင့်ပူးပေါင်းကူညီရန်ငြင်းဆန်လှုပ်ရှားမှုများဖြင့် ဖေ့ထုတ်ပြသရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းငြင်းဆန်ဆန်ကျင်ရေးကိုအသွင်အမျိုးမျိုးအားဖြင့်ပြသနိုင်သည်။

ဒုတိယအားဖြင့် အဖွဲ့အစည်းလိုက် သို့မဟုတ် လူထုလှုပ်ရှားမှုဖြစ်ပေါ်ရန်လိုအပ်သည်။ အုပ်ချုပ်သူလူနည်းစုသည် ညီညွတ်နေပြီသာကပေ၊ အုပ်ချုပ်ခံလူများစုအနေဖြင့်လွတ်လပ်သောသီးခြားအဖွဲ့အစည်း အစည်းအရုံးမရှိခဲ့လျှင်၊ အုပ်ချုပ်ခံတို့အနေဖြင့်စုပေါင်းဆန်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲဆင်နွှဲရန်မဖြစ်နိုင်ပေ။ သို့ဖြစ်၍ အာဏာ၏မှီခိုရမှုသဘာဝပေါ်အခြေခံသည့် ထိရောက်သော ဆန်ကျင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကိုအကောင်အထည်ဖော်ရန်၊ စုပေါင်းဆန်ကျင်လှုပ်ရှားမှု (corporate resistance) လိုကို လိုအပ်လှပေသည်။

အခြေခံအထောက်အအုံ။ (The structural basis)

လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း (society) ၏အခြေခံ တည်ဆောက်ပုံအခြေအနေသည်၊ ယင်းအနေနှင့်အုပ်ချုပ်သူတို့အပေါ် မည်မျှထိမ်းချုပ်နိုင်မည်ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်သည့် အဓိကအကြောင်းအချက်တရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ အခြေခံအဆောက်အအုံဟုဆိုရာတွင် ယင်းလူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းအတွင်းတည်ရှိဆဲအဖွဲ့အစည်းများ၊ သို့မဟုတ်အာဏာရပ်များ (loci of power) ကိုဆိုလိုသည်။ အာဏာရပ်ဆိုသည်မှာ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ အာဏာတည်ရာ၊ စုစည်းရာဖြစ်သည့်အသင်းအဖွဲ့များ၊ အစုအဝေးများကို ဆိုလိုသည်။

အာဏာရပ် (loci of power) ၏ပုံသဏ္ဌာန်နှင့် သဘာဝသည်၊ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတရပ်မှ သည်အခြားလူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတရပ်အကြားမတူခြားနားပေသည်။ အခြေအနေ (situation) တရပ်မှသည်အခြားအနေတရပ်ပေါ်မူတည်၍လည်းခြားနားပေသည်။ သို့ရာတွင်၊ အာဏာရပ် (loci of power) သည်ရေဘူရအားဖြင့်၊ မိသားစု၊ လူတန်းစားတရပ်၊ ဘာသာရေးအဖွဲ့တရပ်၊

ဝေလှယ်ဉ်ကျေးမှုတူညီသည့် လူအုပ်စုတစ်ခု၊ လူမျိုးအုပ်စု၊ လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများ၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကျေးရွာအုပ်စုနှင့် မြို့ငယ်များ၊ မြို့ကြီးပြင်ကြီးများ၊ မြို့နယ်ဒေသများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနဆိုင်ရာများ၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ အခမဲ့အများအကျိုးဆောင်အသင်းအဖွဲ့များ၊ စသည်စသည်တို့ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ များသောအားဖြင့် အာဏာရပ် (loci of power) သည် လူမှုအသင်းအဖွဲ့သို့မဟုတ်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်တတ်ပေသည်။ တစ်ခါတရံတွင်မူ အာဏာရပ်များသည် တရားဝင်စံနှစ်တကျ ဖွဲ့စည်းမှုအားနည်းသောအဖွဲ့အစည်းဖြစ်နိုင်ပေသည်။ သို့ရာတွင် အုပ်ချုပ်သူအားဆန့်ကျင်ရန်အတွက် အလျင်စလိုဖွဲ့စည်းရသော သို့တည်းမဟုတ် ပြန်လည်အားဖြည့်အသက်သွင်းယူရသောအဖွဲ့အစည်းများလည်းဖြစ်တတ်သည်။

အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအား အာဏာရပ် (loci of power) ဟုသတ်မှတ်ရာတွင် ယင်းအဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားနိုင်သည်၊ မည်မျှဩဇာညောင်းသည်၊ အခြားအာဏာဩဇာရှိသောအဖွဲ့အစည်းများကိုမည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ ထုတ်ပြန်ထိန်းချုပ်နိုင်သည့်အချက်များပေါ်တွင်အခြေခံပေသည်။ ထို့အပြင် အဖွဲ့အစည်း၏အဖွဲ့ဝင်အရည်အတွက်၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုရှိမရှိ၊ အဖွဲ့အစည်းအတွင်းဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ပုံနည်းစံနှစ် (decision making processes) နှင့်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏အတွင်းအင်အား (internal strength) တို့သည်လည်း အလွန်အရေးကြီးသော ဝိသေသ လက္ခဏာများဖြစ်ပေသည်။

လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏အာဏာတည်ဆောက်ပုံ (power structure) စဉ်စစ် အာဏာရပ်များ၏ ဆက်သွယ်မှုကိုလေ့လာခြင်းဖြင့် ရေရှည်တွင်အုပ်ချုပ်သူသည် မည်မျှအာဏာစက်ဖြန့်ကျက်နိုင်မည် ထိခိုက်ကျက်ထားသောအာဏာသည် မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ ထိရောက်နိုင်မည်ကိုတွက်ဆနိုင်ပေသည်။ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအတွင်းအာဏာရပ်အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးထံတွင်အာဏာသည်မျှဝေတည်ရှိနေပါက၊ အုပ်ချုပ်သူ၏အာဏာသည် အကန့်အသတ်အထိမ်းအချုပ်များအောက်တွင်ရှိနေမည်သာဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများသည်လည်း အစိုးရ၏အထိမ်းအချုပ်များကို တုန့်ပြန်တွန်းလှန်နိုင်သောအင်အားကိုပိုင်ဆိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤအခြေအနေသည် (၀၁) အနေအထားသည် (political "freedom") နိုင်ငံရေးအရ လွတ်လပ်မှုနှင့်တိုက်ရိုက်ပူးတွဲတည်ရှိနေပေသည်။ အခြားတဖက်တွင် အာဏာရပ်များ (loci of power) အနေဖြင့် အင်အားလျော့နည်းခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာတည်ရှိလှုပ်ရှားခွင့်မရှိတော့ခြင်း၊ အထိမ်းအချုပ်များအောက်တွင်ရောက်ရှိခြင်းစသည့်အခြေအနေများအောက်တွင်တည်ရှိပါက၊ အုပ်ချုပ်သူ၏အာဏာသည် ထိမ်းချုပ်၍မရနိုင်သောအနေအထားတွင်ရှိမည်ဖြစ်သည်။ ဤဒုတိယအခြေအနေသည် အာဏာရှင်အစိုးရဆိုးများနှင့် တိုက်ရိုက်ပူးတွဲပါဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍၊ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတရပ်အနေဖြင့် ယင်းအားအုပ်ချုပ်မင်းလုပ်နေသူ အစိုးရ၏အာဏာအား ကန့်သန့်ထိမ်းချုပ်နိုင်သည် သို့မဟုတ်မထိမ်းချုပ်နိုင် ဟူသည်အချက်သည်၊ ထိုလူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းအတွင်းသီးခြားလွတ်လပ်စွာတည်ရှိလျှော့ခွင့်ရှိ၍ တစုံတခုသော လူမှုရေးဩဇာအာဏာကိုပိုင်ဆိုင်သည့်အာဏာရပ်အဖွဲ့အစည်းများမရှိပါက၊ ပြည်သူအများအနေဖြင့်အုပ်ချုပ်သူအား စုပေါင်းတွန်းလှန်ရန်စုဝေးနိုင်သည့်အဖွဲ့အစည်းရှိမည်မဟုတ်ပေ။

လူအများအပြားမှနေ၍ ကူညီပူးပေါင်းနာခံရန် ငြင်းဆိုသည်နှင့်အုပ်ချုပ်သည်၏အာဏာ၏ ရေသောက်မြစ်များသည်ဖြတ်တောက်ခံရတော့မည့်အန္တရာယ်နှင့်ဆုံတွေ့ရပြီဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့်လူအများအနေနှင့်ပူးပေါင်းကူညီရန်ငြင်းဆန်သောလုပ်ရပ်များကို အဖွဲ့အစည်း၊ အသင်းအစုအဝေးအနေဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ကြသည်ပင်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ထိုအဖွဲ့အစည်း၊ အသင်းအစုများအနေဖြင့် အာဏာရေသောက်မြစ်ကိုဖြတ်တောက်နိုင်သည့် အရေးအချင်းရှိမရှိဟူသောအချက်သည် အချက်အချာကျလှပေသည်။

သို့ဖြင့်၍ နိုင်ငံတော်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းမဟုတ်သော အာဏာရပ်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့်အုပ်ချုပ်သူ၏အာဏာကိုထိမ်းကြောင်းတွန်းလှန်နိုင်သောအချင်းသည် အောက်ပါအချက်အလက်များပေါ်တွင်မူတည်လေသည်။

- ၁။ အများအနေဖြင့် အုပ်ချုပ်သူအစိုးရ၏အာဏာကိုထိမ်းချုပ်လိုသောဆန္ဒပြင်းပြမှုရှိမရှိ။
- ၂။ အများပြည်သူများပါဝင်၍၊ အစိုးရ ထိမ်းချုပ်မှုမှလွတ်ကင်းစွာရပ်တည်လှုပ်ရှားနိုင်သောအဖွဲ့အစည်း၊ လူမှုအဆောက်အအုံများ၏အရေးအတွက်။
- ၃။ ထိုအဖွဲ့အစည်းများ၏အင်အားနှင့်လွတ်လပ်စွာလှုပ်ရှားနိုင်သည့်အတိုင်းအတာ။
- ၄။ ထိုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့်ထိမ်းချုပ်နိုင်သည့် အာဏာရေသောက်မြစ်များ။
- ၅။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ပြည်သူအများပေါ် သက်ဉာဏ်သည့်ဩဇာထိရောက်မှုပမာဏ။
- ၆။ အုပ်ချုပ်ခံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ပူးပေါင်းကူညီရန် ငြင်းဆန်နိုင်သည့်စွမ်းအင်အတာပမာဏ တို့ပင်ဖြစ်သည်။

အထက်ပါအချက် ၆ ချက်စလုံးနှင့်ညီညွတ်လျက်၊ ထိုအချက် ၆ ချက်အားလုံး၏အတိုင်းအတာပြင့်မားနေသည့်အခြေအနေတွင် အာဏာရပ်အဖွဲ့အစည်းများ (loci of power) သည်အုပ်ချုပ်သူအစိုးရ မှီခိုနေသည့်အာဏာရေသောက်မြစ်များကို၎င်းတို့အလိုကျ၊ ပန်ပိုးအထောက်အကူ ပြု ခြင်းငှာ၎င်း၊ ဖြတ်တောက်ပစ်ခြင်းအား၎င်း၊ ပြုလုပ်နိုင်သည်ဖြစ်သည်။

အချုပ်အားဖြင့်အုပ်ချုပ်သူ၏အာဏာအတက်အကျပြောင်းလဲမှုများသည်၎င်းတို့အားအုပ်ချုပ်ခံတို့မှလက်ခံမှု၊ ၎င်းတို့အားနာခံမှု၊ ပူးပေါင်းကူညီလိုမှု၊ အလိုကျလိုက်နာဆောင်ရွက်လိုမှု၊ ရှိမရှိပေါ်တွင်တိုက်ရိုက်သော်၎င်း၊ သွယ်ဝိုက်၍၎င်း၊ မူတည်အခြေခံပေသည်။

အုပ်ချုပ်သူအာဏာရှင်များ၏အာဏာကိုရုပ်သိမ်းလိုက်ခြင်း။ (Dissolving the power of rulers)

ပြည်သူများကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုလုပ်နိုင်ဟူ၍ ခြင်းဆိုပြီးအကူအညီများမပေးဘဲ၊ အာဏာဖိဆန်မှုများနှင့်အာခံမှုများကိုစွဲစွဲမြဲမြဲ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်သောအခါ၊ အစိုးရအဖွဲ့၊ တဖွဲ့၊ အနေနှင့်၎င်း၊ ရာထူးဆက်ကဲအုပ်ချုပ်သောအာဏာပိုင်အဖွဲ့၊ အနေနှင့်၎င်းတို့၏ အာဏာတည်မြဲရန် အထူးလိုအပ်သောအခြေခံပြည်သူ့ အကူအညီနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို၎င်းတို့မရရှိအောင် ပြည်သူတို့က ခြင်းဆိုလိုက်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ အုပ်ချုပ်ခံပြည်သူများက မိမိတို့မလိုလားခြင်းပယ် ထားသည့်ဥပဒေများကို ဖိဆန်ကောင်းဖိဆန်ကြပေမည်။ အလုပ်များကိုရပ်စဲခြင်းဖြင့်စီးပွားရေး ယန္တရား ရပ်တည်သွားကောင်းသွားမည်ဖြစ်သည်။ မြို့ရိကရက်များကလည်းညွှန်ကြားချက်များကို လိုက်နာခြင်းမပြုဘဲနေကောင်းနေကြမည်။ စစ်သားများနှင့်ရဲသားများအနေနှင့်လည်း ဖိနှိပ်မှု များကိုပြုလုပ်သောအခါ ပေါ့ပေါ့ဆဆ ဝတ်ကျေဟန်ကျေလောက်သာပြုလုပ်ကြပေလိမ့်မည်။ တပ်သွင်း၍ပင်ပုန်ကန်ထကြွမှုပေပေါက်ကောင်းပေပေါက်ပေမည်။ ပြည်သူများနှင့်အဖွဲ့၊ အစည်းများကယင်းသို့လုပ်ဆောင်မှုများကို အကြိမ်ပေါင်းများစွာမလျော့တန်းအချိန်ကာလကြာ မြင့်စွာပြုလုပ်ပါလျှင် အစိုးရသို့မဟုတ်ရာထူးဆက်ကဲအုပ်ချုပ်မှုစံနစ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့၊ ၎င်းတို့တွင် အာဏာရှိစော့မည်မဟုတ်ပေ။ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သူများသည် သာမန်ပြည်သူများဖြစ်လာကြပေမည်။ အစိုးရအဖွဲ့၊ ၎င်းနိုင်ငံရေးအာဏာကို ဖန်တီးအားပေးထောက်ခံခဲ့သောပြည်သူများ၏အကူအညီကို ရုတ်သိမ်းလိုက်ခြင်းဖြင့် အစိုးရတွင်အာဏာရှိစော့မည်မဟုတ်ပေ။

ခေါင်းမာပြီး လူရလူဝေးနှင့်အလျော့မပေးတန်းချခံနေခြင်းအားဖြင့်ခြေကုတ်မြဲနေသော စိုးမိုးသူများအားတိုက်ဖျက်နိုင်ရန် လုံလောက်သောအင်အားပေပေါက်လွန်လာမည်မဟုတ်ပေ။ အား လုံးရုံးပြီးတညီတညွတ်ဆန်ကျင်မှုကိုအကျိုးပြုသည့်မဟာဗြူဟာအရအနေနှင့်ပေပေါက်လာအောင် ဖေပေါက်ထုတ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ အာဏာအကြောင်းထိုးထွင်းသိမြင်မှုအပေါ် အခြေခံသည့်နည်း စံနစ်ကိုပြည်သူအများသိနားလည်ဖို့လိုပေသည်။ ယင်းနည်းစံနစ်နှင့်အကြိုးဝင်သော တိကျသည့် နည်းလမ်းများနှင့်ရှင်သန်သောပြောင်းလဲမှုတို့ကိုနားလည်ဖို့လိုပေသည်။ အောင်မြင်မှုအတွက်လို အပ်ချက်များနှင့်မဟာဗြူဟာနှင့်နည်းဗျူဟာများ၏မူများကိုလည်းသိနားလည်ရန်လိုပေသည့်၎င်း နည်းစံနစ်ကိုကျွမ်းကျင်စွာအကောင်အထည်ဖော်ထုတ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ဆောင်ရွက်စရာရှိ ကိစ္စအဝဝကို ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများအကြားက ဘယ်ပုံဘယ်နည်းဖြင့် စွဲစွဲမြဲမြဲလုပ်ကိုင်သွားနိုင်ရမည် ဆိုတာကိုလည်း သဘောပေါက်နားလည်ဖို့လိုပေသည်။ ထို့ကြောင့်ကျွန်ုပ်တို့သည် အာဏာအ ကြောင်း ထိုးထွင်းသိမြင်မှုအပေါ်အခြေခံပြီး ဖေပေါက်ထုတ်ထားသည့် အကြမ်း မဖက်ဘဲ အရေးဆို ဆောင်ရွက်နည်းကို ပိုပြီးအပြည့်အဝ သိနားလည်ဖို့လိုပေသည်။

အကြမ်းမဲ့လက်နက်စနစ်။ (A nonviolent weapons system)

အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းဖြင့်အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းသည် စစ်ပွဲမှာကဲ့သို့ပင်တိုက်ပွဲဆင်သည့်နည်းလမ်းတခုဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းနည်းအရ၊ အင်အားခြင်းယှဉ်ပြိုင်ကြည့်ဘို့လိုပေသည်။ စစ်ဆင်တိုက်ခိုက်သည့်နည်းတူ မဟာဗြဟ္မာနှင့်နည်းဗြဟ္မာများရှိဘို့လိုပေသည်။ စစ်သားများပမာသတ္တိရှိ၊ စည်းကမ်းသေဝပ်ဘို့နှင့်ကိုယ်ကျိုးမပဲ့သောစိတ်ထားရှိဘို့လိုပေသည်။ သမရိုးကျစစ်ပွဲသို့မဟုတ် ပျောက်ကြားစစ်ဆင်မှုများလောက်အကျအဆုံးများမည်မဟုတ်သော်လည်း၊ အကျအဆုံးတော့ရှိပေမည်။ အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းဖြင့်အောင်ပွဲခံရန်ရှာကြသူများသည် မိမိတို့၏အခြေခံအင်အားပိုမိုတောင့်တင်းရန်ပြုလုပ်ဘို့လိုသည်။ မိမိတို့လိုက်နာရန်ရွေးချယ်ထားသောနည်းစံနစ်ကိုကျွမ်းကျင်ပါးနပ်စွာအကောင်အထည်ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်ရမည်။ အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းသည်အော်ပွဲခံနိုင်ဘို့အတွက် အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းလောက် ပြန်လိမ့်မည်မဟုတ်ဟုယူဆထားကြသော်လည်း တခါတရံအကြမ်းမဖက်သည့်နည်းအောင်မြင်မှုကို သီတင်းပတ် အနည်းငယ်အတွင်း သို့မဟုတ် ရက်အနည်းငယ်အတွင်းရနိုင်ခဲ့ပေသည်။ အကြမ်းမဖက်ဘဲတိုက်ပွဲဝင်သည့်နည်းလမ်းများကိုအထက်ကဖော်ပြပြီးဖြစ်သည်။ အာဏာ၏သီဝရီများအကန့်အသတ်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်သောခြေလှမ်းများဖြစ်သည်ဟုယူဆနိုင်ပေသည်။ အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းစံနစ်များတွင်ကျယ်ပြန့်သောအကြမ်းမဲ့လက်နက်သုံးမျိုးသုံးဝါးပါဝင်ပေသည်။ ၎င်းတို့မှာ - အကြမ်းမဖက်ဘဲကန်ကွက်ခြင်းနှင့်အရေးဆိုခြင်း၊ အကြမ်းမဖက်ဘဲဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း၊ အတိုက်အခံအင်အားရနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုလုပ်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ အကြမ်းမဖက်သောတိုက်ပွဲတွင်အသုံးပြုသည့်ယင်းလက်နက်များသည်၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ နှင့်နိုင်ငံရေးဆက်ဆံမှုအချို့ကိုပြောင်းလဲစေနိုင်ပါသည်။ တခါတရံ ၎င်းနည်းလမ်းများသည်အခြေခံအားဖြင့် အင်အားညီမျှမှုကို ပြောင်းလဲစေနိုင်ပါသည်။

အကြမ်းမဖက်ဘဲကန်ကွက်မှုနှင့်အရေးဆိုမှုများသည် အဓိကအားဖြင့်ငြိမ်းချမ်းစွာဆန့်ကျင်ကန်ကွက်မှုနှင့်လိုလားချက်တောင်းဆိုမှုများကိုဖော်ပြသည့်အသွင်လက္ခဏာများသာဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းအသွင်လက္ခဏာများသည် နှုတ်အားဖြင့်သာမကဖော်ပြမှုထက်ပို၍ထိရောက်ပြီး၊ ဝိုင်းပယ်ခြင်းသို့မဟုတ်အနုနည်းနှင့်နှောက်ရွက်ခြင်းလောက်ပြင်းထန်ခြင်းမရှိပေ။ ၎င်းနည်းလမ်းများတွင်စီတန်းလမ်းလျှောက်ခြင်း၊ ဆန့်ပြခြင်း၊ သပိတ်တားခြင်း၊ ပို့စတာများဖြန့်ဝေခြင်း၊ ကန်ကွက်ပွဲများပြုလုပ်ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းကျေကွဲသည့်အထိမ်းအမှတ်ပွဲများကျင်းပခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။

အကြမ်းမဲ့နှလုံးရည်တိုက်ပွဲသည်နည်းလမ်းများသည်။ များသောအားဖြင့်ဆန့်ကျင်ဘက်မှ အင်အားရနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုရေးနှင့်အကြီးဝင်လျက်ရှိပါသည်။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမလုပ်ဘို့ ဆိုရာ၌ လက်ရှိလူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့်စီးပွားရေး ဆက်ဆံမှုများကို တမင်ဖြတ်တောက်ခြင်းမလုပ်ခြင်း၊ လက်ရှိစက်မှုများကိုဥပစ္စာပြု ခြင်းတို့အကြီးဝင်ပါသည်။ ယင်းသို့ သော

ဆောင်ရွက်မှုများသည်၊ ရုတ်တရက်ပေါ်ထွက်လာသည့်ခြေလှမ်း၊ သို့မဟုတ် စီစဉ်ပြီးမှဘက်လှမ်း သည့် ခြေလှမ်းမျိုးလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုဘဲနည်းလမ်းများကို အဓိကအားဖြင့်သုံးမျိုး ခွဲခြားထားပါ သည်။ (၁) လူမှုရေးအရသပိတ်မှောက်ခြင်း သို့မဟုတ်ဝိုင်းပယ်ထားခြင်း အပါအဝင်လူမှုရေး ပိုင်းတွင်အပေါင်းအသင်းမလုပ်ဘဲနေသည့်နည်း။ (၂) စီးပွားရေးပိုင်းတွင်ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်ခြင်းမပြုသည့်နည်း၊ ၎င်းနည်းကိုစီးပွားရေးသပိတ်ဟု၍၎င်း သာမန်သပိတ်ဟု၍၎င်း ၂မျိုး ခွဲခြားထားနိုင်ပါသည်။ (၃) နိုင်ငံရေးပိုင်းတွင်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုသောနည်း၊ တ နည်းအားဖြင့်ဆိုသော် နိုင်ငံရေးသပိတ်မှောက်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ အကြမ်းမဲ့လုံးရည်တိုက်ပွဲ အုပ်စုအနေနှင့် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့်နိုင်ငံရေးအရ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမပြုဘဲနေနိုင် သည့်စွမ်းအားသည် ငြိမ်းချမ်းသောလှုပ်ရှားမှုတစ်ခုအတွက်အလွန်အရေးပါသော လက်နက်တစ်ခု ဖြစ်ပေသည်။

အကြမ်းမဖက်သည့်တတိယနည်းလမ်းများမှာ၊ အကြမ်းဖက်မှုကင်းမဲ့စွာဖြင့် ဝင်ရောက်စွက် ဖက်အနှောက်အရှက်ပြုခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းနည်းများသည် အချေအနေတခုအတွင်းဝင် ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းအစားအဆီး၊ အနှောက်အရှက်ပေးခြင်း၊ သို့မဟုတ်အချေအနေကိုအခြေခံ အားဖြင့်တမျိုးတဖန် ပြောင်းသွားစေနိုင်ပေသည်။ ၎င်းနည်းများတွင်အစာငတ်ခံခြင်း၊ ထိုင်သ ပိတ်မှောက်ခြင်း၊ အကြမ်းမဖက်ဘဲနှင့်အနှောက်အယှက်ပေးခြင်း၊ ထိုင်၍ဆန့်ပြခြင်း၊ လက်ရှိစီးပွား ရေးအဖွဲ့ အစည်းများကိုလည်း အသုံးပြုခြင်း၊ ထောင်အကျခံခြင်း၊ ယှဉ် ပြိုင်အစိုးရဖွဲ့ စည်းခြင်း တို့ပါ ဝင်ပါသည်။

တန်ခိုးဩဇာအာဏာလွှမ်းမိုးခြင်း။ (Wielding power)

အကြမ်းမဖက်သည့်ဆောင်ရွက်မှုသည်ဆန့်ကျင်ဘက်အုပ်စု၏အာဏာကိုတုန်ပြန်နိုင်သည့်စွမ်း အားနှင့်အကြမ်းမဖက်သည့်အုပ်စု၏ရည်မှန်းချက်များ တိုးတက်ပေါက်ပြောက်စေသည့်စွမ်းအားကို ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်သည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်အုပ်စု၏ပင်ရင်းပင်မများကိုတိုက်ခိုက်ခြင်းဖြင့် အကြမ်း မဖက်သည့်နည်းစံနစ်သည်၊ နိုင်ငံရေးအကြမ်းဖက်မှုထက်ပိုပြီး ထိထိရောက်ရောက်တိုက်ခိုက်သော နည်း ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်ပေသည်။ ဥပမာ၊ ပြဿနာများသည်စီးပွားရေးပြဿနာများဖြစ်လျှင်၊ တော်လှန်တိုက်ခိုက်မှုကိုစီးပွားရေးအရလုပ်ဆောင်နိုင်ပေသည်။ ပြဿနာများသည်နိုင်ငံရေး ပြဿနာများဖြစ်ပြီး၊ ဆန့်ကျင်ဘက်အုပ်စုအနေနှင့် ပြည်သူများ၏နိုင်ငံရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် မှုကိုလိုသောအခါ၊ တော်လှန်ရေးကိုနိုင်ငံရေးအရပြုမူဆောင်ရွက်နိုင်ပေသည်။ ဆန့်ကျင်ဘက် အုပ်စု၏အင်အားကိုသရုပ်ဆောင်သည့်ဝစ်အင်အားများကို သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့်တိုက်ခိုက်မည့် အစားအကြမ်းမဖက် သည့်နည်းဖြင့်ဝစ်အင်အား၏ပင်ရင်းပင်မဖြစ်သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု

နှင့်နာခံမှုတို့ကိုခိုက်ရိုက်တိုက်ခိုက်နိုင်ပေသည်။ ဥပမာ၊ အင်အားအလုံးအရင်းနှင့်သပိတ်မှောက်ပါက စီးပွားရေးကိုရပ်တန့်သွားစေနိုင်သလို၊ တပ်တွင် ပုန်ကန်မှုများကိုကြီးမားစွာပြုလုပ်လာပါက စစ်တပ်သည် ပြိုကွဲသွားနိုင်ပေသည်။

အကြမ်းမဖက်သည့်နည်းစံနစ်သည်ဆန့်ကျင်ဘက်အင်အားစု၏တန်ခိုးအာဏာကိုအကြမ်းနည်းထက်ပိုမိုသွယ်ဝိုက်စွာတိုက်ခိုက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟုယူဆနိုင်ကောင်းယူဆနိုင်ပေသည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်အင်အားစု၏စစ်နှင့်ရဲတပ်များကိုအလားတူအင်အားနှင့်ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်မည့်အစား အကြမ်းမဖက်သည့်အုပ်စုသည်၊ တဘက်ကအင်အားကိုသွယ်ဝိုက်သည့်နည်းဖြင့်တုန်ပြန်တိုက်ခိုက်နိုင်ပေသည်။ ယင်းကဲ့သို့ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ဆန့်ကျင်ဘက်အင်အားကိုကဖျက်ရဖျက်လုပ်လိုက်ရုံသာမက၊ တော်လှန်ရေးအုပ်စုအင်အားပိုမိုတောင့်တင်းရေးကိုလည်း အထောက်အကူဖြစ်စေပြီး၊ သူတို့၏ရည်မှန်းချက်များကို ထောက်ခံသူများပိုမိုများပြားလာအောင် အင်အားစုဆောင်းနိုင်စေမည်။ ဥပမာ၊ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများကို အကြမ်းနည်းဖြင့်မဟုတ်ဘဲအနည်းဖြင့်တုန်ပြန်သည့်အခါတွင်၊ အကြမ်းမဖက်သည့်တော်လှန်ရေးအင်အားစုသည်၊ ဆန့်ကျင်ဘက်အုပ်စု၏ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများသည်ပြည်သူများအား ကြောက်လန့်သွားအောင် ခြိမ်းခြောက်နိုင်စွမ်း မရှိကြောင်းကို ပြသနိုင်ပေမည်။ အကြမ်းမဖက်ရေးစည်းကမ်းကိုပြန်စွာဆွဲကိုင်ထားရင်းတော်လှန်ရေးကိုဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားပါက၊ သာမန်အားဖြင့်ဆန့်ကျင်ဘက်အင်အားစုကို ထောက်ခံခဲ့သူများကဆက်လက်ပြီးမထောက်ခံဘဲနေကြကောင်းနေကြပေမည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်အုပ်စု၏အာဏာအင်အားယုတ်လျှော့လာမည်ဖြစ်သည်။ တော်လှန်ရေးအင်အားတိုးများလာပြီး ထောက်ခံအားပေးသူများလည်း သိသိသာသာတိုးများလာနိုင်ပေမည်။ ယင်းကဲ့သို့ဖြစ်ပေလာရခြင်းမှာ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်အင်အားစု၏အကြမ်းဖက်မှုကိုအကြမ်းနည်းဖြင့်မဟုတ်ဘဲ သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် တုန်ပြန်အရေးယူခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပေသည်။

အကြမ်းမဖက်သည့်အုပ်စုများ အသုံးပြုသည့် မဟာဗြူဟာများသည် ပဋိပက္ခ ဖြစ်မှုလမ်းကြောင်းတစ်ခုလုံးအပေါ်ဩဇာအရှိန်အဝါသက်ရောက်နိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်၎င်းတို့သည်၊ မဟာဗြူဟာဆိုင်ရာများနှင့်ပတ်သက်ပြီး၊ အကောင်းဆုံးရရှိသည့်ပင်ရင်းပင်မများကို၎င်း၊ အကြမ်းမဲ့လုံးရည်တိုက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်ပြီး မိမိတို့ရရှိထားသောအသိဉာဏ်များကို၎င်း၊ ပဋိပက္ခ အချေအနေ တို့ကို၎င်း၊ သုံးသပ်ပြီးမဟာဗြူဟာကိုဂရုတစိုက်၊ ချင့်ချင်ချိန်ချိန်၊ စဉ်းစဉ်းစားစားနှင့်စီမံပြုရအံ့လိုပေသည်။

ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်နှိပ်ကွပ်မှု။ (Repression)

အကြမ်းမဖက်သောနည်းလမ်းဖြင့် ရန်သူကိုစိပ်ခေTရင်ဆိုင်ခြင်းသည်၊ မတင်မကျဖြစ်နေသောအခြေအနေကိုအနည်းငယ်ပြောင်းလဲစေပြီး၊ အချို့ နက်နဲခက်ခဲသော အခြေအနေမျိုးတွင် မတင်မကျ ဖြစ်နေခြင်းကိုလုံးဝပြိုကွဲပြောင်းလဲပစ်နိုင်သည်။

အကြမ်းမဖက်သောလှုပ်ရှားမှုများကိုရင်ဆိုင်ရာတွင် ရန်သူအတွက်၊ အခက်အခဲဆုံးတုန့်ပြန်မှုမှာအကြမ်းမဖက်သောနည်းလမ်းများ၏ ဝိသေသထူးခြားသောအစဉ် တစိုက်ပြောင်းလဲလှုပ်ရှားသောနည်းနိဿယများကြောင့်ဖြစ်သည်။ ယင်းထူးခြားသောလမ်းများသည် အကြမ်းမဖက်သော လူထုကြီး၏ဩဇာအာဏာကိုလျော့နည်းစေသည်။ ရန်သူ၏အခက်အခဲမှာ အကြမ်းမဖက်သောနည်းကိုမသိနားမလည်ခြင်း၊ အငိုက်မိ ခြင်းများကြောင်းမဟုတ်ပေ။

ရန်သူ၏တုန့်ပြန်မှုမှာ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ် နှိပ်ကွပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်နှိပ်ကွပ်ခြင်းဆိုရာတွင်၊ ဆင်စာလုပ်ခြင်း၊ ရံပုံငွေနှင့်ပစ္စည်းများကို သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ ဆက်သွယ်ရေးများကိုဖြတ်တောက်ခြင်း၊ စီးပွားရေးအရ ဖိအားပေးခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ထောင်ချခြင်း၊ "ပေTတာ" ဆွဲခြင်း၊ အကျဉ်းစခန်းများသို့ပို့ခြင်း၊ ရန်သူကိုယ်စလှယ်များစိမ့်ဝင်လျှံ့ဆော်ရန်စခြင်း၊ အနာဂတ် ခြိမ်းခြောက်မှုများပြုခြင်း၊ ရိုက်နှက်ခြင်း၊ ပစ်ခတ်နှိပ်ကွပ်ခြင်း၊ စစ်ဥပဒေဖြင့်အုပ်စိုးခြင်း၊ သေဒဏ်ပေးခြင်းနှင့်နီးစပ်ရာပုဂ္ဂိုလ်များကိုလက်စားချေခြင်းစသဖြင့်နည်းလမ်းများစွာရှိပေသည်။ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်နှိပ်ကွပ်မှု ပမာဏနှင့် နှိပ်ကွပ်ခြင်းနည်းလမ်းမှာ၊ အခြေအနေကွဲပြား ခြားနားမှုအလိုက် အနည်းအများရှိလိမ့်မည်။ အကြမ်းမဖက်သောပုဂ္ဂိုလ်များကို နှိပ်ကွပ်ခြင်းသည် ရန်သူ့ အတွက် သိက္ခာကျဆင်းစေသဖြင့်၊ အကြမ်းမဖက်သူများအပေT၊ အကြမ်းဖက်ပုန်ကန်သူများ၊ ပြောက်ကျားစစ်ဆင်သူများကိုနှိပ်ကွပ်ခြင်းလောက်ပြင်းထန်သောနည်းလမ်းများကိုသုံးရန် ဝန်လေးပေသည်။

ရန်သူကအကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်ရန်ကြိုးစားခြင်းသည်၊ အကြမ်းမဖက်သော လှုပ်ရှားမှု၏ အန္တရာယ်ကြီးမားမှုကိုရန်သူ၏ထိတ်လန့်ခြင်းကိုသက်သေထူပေသည်။ အကြမ်းမဖက်သောလှုပ်ရှားမှု၏ ထိရောက်မှုကိုပြသခြင်းလည်းဖြစ်ပေသည်။ ဖိနှိပ်မှုများနှင့်ရက်စက်မှုများကြောင့် အကြမ်းမဖက်သောလှုပ်ရှားမှုကိုစွန့်လွှတ်ရန်မလိုပေ။ အကြမ်းမဖက်လှုပ်ရှားမှုကို စွန့်လွှတ်ခြင်းသည် စစ်ပြေပြင်တွင် ရန်သူကိုအလျော့ပေးခြင်းနှင့်အတူတူဖြစ်သည်။ အမှန်စင်စစ်အကြမ်းမဖက်လှုပ်ရှားမှု နည်းလမ်းမှာ အကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်လိုစိတ်ရှိသောရန်သူကို ရင်ဆိုင်ရာတွင် အသုံးချရန်တီထွင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲ၏စည်းကမ်းများ။ (Combative nonviolent discipline)

အကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်မှုများကြောင့် ရန်သူမျှော်လင့်သလို၊ ဒူးထောက်အညံ့ခံလာမည် ဟု မဆိုနိုင်ပေ။ ရန်သူ၏အကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်မှုထိရောက်နိုင်ရန် ကြောက်ရွံ့ စိတ်နှင့်အမိန့်နာခံလို စိတ်များဖြစ်ပေါ်လာရန်လိုအပ်ပေသည်။ အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲဝင်သူများအနေနှင့် ရန်သူ၏ နှိပ်ကွပ်မှုအက်ကိုခံနိုင်ရည်ရှိရန်နှင့် အန္တရာယ်များကိုရင်ဆိုင်ရန်အတွက် ခိုင်မာသောယုံကြည်ချက်နှင့်စည်းကမ်းရှိရန်လိုအပ်သည်။ အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲဝင်သူများအနေနှင့် ရန်သူအပေါ် လွှမ်းမိုးနိုင်ရန်နှင့်တနေအောင်ပွဲခံနိုင်ရန် အကြမ်းမဖက်သောစည်းကမ်းခိုင်ခိုင်မာမာရှိရန်လိုသည်။ မိမိတို့ကတုန်ပြန်အကြမ်းဖက်ပါက၊ ရန်သူ အတွက်အောင်ပွဲခံရန်လမ်းခင်းပေးရာကျသဖြင့်၊ မိမိတို့၏အကြမ်းမဖက်သောနည်းလမ်းကို ခိုင်ခိုင်မာမာဆုတ်ကိုင်ထားရပေမည်။

စိတ်ပိုင်းဖြတ်ချက်ဖြင့်ပါးနပ်စွာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အကြမ်းမဖက်သောနည်းကိုအသုံးပြုနိုင်လျှင်၊ ရန်သူအတွက်ဥဿနာတရပ်ဖြစ်လာပြီး၊ ရန်သူ အနေနှင့်မိမိ၏အကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်နည်း၏ ထိရောက်မှုကိုယုံမှားသံသယရှိလာပေမည်။ ထိုအခါ အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲဝင်သူများအတွက်၊ နိုင်ငံရေးအမြတ်ထွက်လာပြီး ရန်သူ၏ဩဇာအာဏာကိုအားနည်းလာစေလိမ့်မည်။

ရန်သူအကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်မှုများကို မိမိတို့အနေနှင့် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ရင်ဆိုင်ပြီး၊ အရှုံးမပေး၊ နောက်မဆုတ်ရန်အရေးကြီးပေသည်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်းတလျှောက်တွင် အကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်မှုများကို အကြမ်းမဖက်သောနည်းများဖြင့် အောင်ပွဲခံခဲ့သော သာဓကများရှိခဲ့သည်။ အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲဝင်သူများသည် ရန်သူ၏ အကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်မှုကို အာခံရဲသော သတ္တိရှိရန် လိုပေသည်။ အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲဝင်သူများအနေနှင့် ရန်သူကိုအကြမ်းမဖက်နည်းများဖြင့်အာခံတိုက်ပွဲဝင်သွားရန်လိုပြီး၊ အကြမ်းဖက်လိုစိတ်ပေါ်လာလျှင် ရန်သူ၏ထောင်ချောက်တွင်းသို့ကျဆင်းသွားနိုင်သည်။ အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲဝင်သူများအနေနှင့် ခိုင်မာသောအကြမ်းမဖက်စည်းကမ်းများဖြင့်နိုင်ငံရေးသိုင်းကွက်များဆင်နွှဲပြီး ဩဇာကျယ်ပြန့်လာစေနိုင်မည်။ အကြမ်းမဖက်သူများအပေါ် ရန်သူ၏ ရက်စက်စွာအကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်မှုသတင်းများပြန့်ပွားလာသောအခါ၊ လူထုအနေနှင့် မခံမရပ် ဖြစ်လာပြီး၊ ရန်သူ အပေါ်ထောက်ခံမှုကျဆင်းလာကာ အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲဝင်သူများ အပေါ် စေတနာထောက်ခံမှုများ တိုးပွားလာပေမည်။

အကြမ်းမဖက်သောစည်းကမ်းကို ခိုင်မာစွာထိန်းသိမ်းထားခြင်းကို စိတ်ကူးယဉ်ဆန်သည်ဟု မယူဆသင့်ပေ။ အကြမ်းမဖက်နည်းလမ်းသည် အောင်ပွဲရရန်အများဆုံးအထောက်အကူပြုနိုင်ပြီး အနာဂတ်နိုင်ငံရေးအာဏာတည်ရာတွင်လည်း ကောင်းကျိုးများဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ အကြမ်းမဖက်သောစည်းကမ်းကို မထိန်းသိမ်းဘဲ အလျော့ပေးပါက၊ ရှုံးနိမ့်မှုအန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ နိုင်ပေသည်။

နိုင်ငံရေးသိုင်းကွက်များ။ (Political jiu-jitsu)

နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲကို အကြမ်းမဖက်သောနည်းများဆက်လက်ဆင်နွှဲသွားခြင်းဖြင့်၊ အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲဝင်သူများ၏ဥပဒေပြန်ပွားရေးအတွက် နည်းပေါင်းများစွာဖြင့် အကျိုးပြုနိုင်သည်။ အကြမ်းမဖက်သူများအပေါ် ပိုမိုရက်ဆက်စွာနှိပ်ကွပ်လေလေ ရန်သူ့ အပေါ်လူထု၏မုန်းတီးစွံ့ ရှာမှုပိုလေလေဖြစ်ပြီး၊ အကြမ်းမဖက်သူများအပေါ်စေတနာများ၊ ထောက်ခံမှုများ၊ တိုးပွားလာစေသည်။ ပြည်သူလူထုသည် အကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်သောအစိုးရနှင့်ပိုမိုကင်းကွာလာပြီး အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲတွင် ပိုမိုပါဝင် လက်တွဲလာကြပေမည်။ ယခင်က မသိကျိုးကျင်နေသော ပြည်သူလူထုသည် အကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်ခံရသော ခြေစာပင်များအပေါ်ပိုမိုထောက်ခံလာပြီး၊ ရန်သူ၏ရက်စက်မှုများနှင့် အယူဝါဒများအပေါ် ကန့်ကွက်လာကြမည်ဖြစ်သည်။ အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲဝင်သူများအပေါ်၊ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၏ပြည်သူလူထုများ၏အမြင်နှင့် နိုင်ငံတကာ၏အမြင်များမတူညီကွဲပြားသည့်တိုင်အောင် အကြမ်းမဖက်သူများအပေါ် စေတနာထောက်ခံမှုများတိုးပွားလာမှာ မလွဲပေ။ ထို့ထောက်ခံမှုများသည် တချိန်တွင် ရန်သူ့ အပေါ်နိုင်ငံတကာ၏နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဖိအားပေးမှုများပေါ်ထွက်လာစေနိုင်သည်။ ရန်သူ့ကိုထောက်ခံနေသော နိုင်ငံသားတရုနှင့်လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ များအနေနှင့်လည်း၊ အကြမ်းမဖက်သောသူများအပေါ် ရက်စက်စွာနှိပ်ကွပ်မှုများကို ပြင်စေ့ လာသောအခါ၊ ရန်သူ၏ရက်စက်သောယူဝါဒများနှင့် မတရားမှုများကို သံသယဝင်လာကြပေမည်။ ယင်းသို့သံသယဝင်လာမှုများသည်၊ အမြေးမြေးနှင့်အတွင်းမကျေနပ်မှုများဖြစ်လာစေပြီး၊ တချိန်ချိန်တွင် ရန်သူ့ ကိုပြန်လည်ဆန့်ကျင်သောသပိတ်မှောက်မှုများ၊ တပ်တွင်းပုန်ကန်မှုများဖြစ်ပေါ်လာစေမည်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် အကြမ်းမဖက်သူများကို အကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်သောရန်သူအပေါ်၊ ၎င်းတို့အတွင်းမှပြန်လည်အကြမ်းဖက်ဆန့်ကျင်လာပြီး၊ နိုင်ငံရေးသိုင်းကွက်၏ ရလဒ်များပေါ်လွင်လာစေလိမ့်မည်။

ဥပဒေအာဏာအပြောင်းအလဲများ။ (Power changes)

အကြမ်းမဖက်သောနည်းလမ်းများမှပေါ်ထွက်လာသောအထက်ဖေပြုပါနိုင်ငံရေးအကျိုးသက်ရောက်မှုများမှတစ်ဆင့် အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲဝင်သူများ၏ နိုင်ငံရေးဥပဒေအာဏာတဖြေးဖြေးပိုမိုကျယ်ဝန်းခိုင်မာလာစေပြီး၊ အကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်သောရန်သူ၏ ဥပဒေအာဏာမှာ တဖြေးဖြေးလျော့နည်းကျဆင်းလာစေသည်။

အကြမ်းမဖက်တိုက်ပွဲဝင်သူများအနေနှင့် အင်အားကိုတစတစတိုးချဲ့ လာနိုင်ပြီး၊ ရန်သူ့ အပေါ်အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် နာကျည်းလာသောလူရများ၏ ထောက်ခံအားပေးလက်တွဲမှုကို ရယူနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အကြမ်းမဖက်နည်းလမ်းသည် အကြမ်းမဖက်သူများအပေါ် ပြည်သူလူထုအများစု၏စေတနာထောက်ခံမှုရရှိစေသည့်အပြင်၊ ရန်သူ့ အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်းမှ စာနာထောက်ခံမှု

များပါ ရရှိလာနိုင်သည်။ ဤနည်းဖြင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများသည် အကြမ်းဖက်လက်နက်ကိုင် နည်းထက်ပိုမိုအကျိုးသက်ရောက်စေပြီး၊ ရန်သူ့ အပေTထောက်ခံမှုများ လျော့နည်းကျဆင်းစေ မည်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းလမ်း၏အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ၊ အခြေအနေတစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူညီကွဲပြား ပြီး၊ အကျိုးသက်ရောက်မှုပုံစံမှာ မိမိလူမျိုးအချင်းချင်းတိုက်ပွဲဝင်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားသားများကို တိုက်ပွဲဝင်ခြင်း ကွဲပြားမှုအလိုက် အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာလည်းကွဲပြားခြားနားနိုင်သည်။ မည်သို့ ပင်ဖြစ်စေ အကြမ်းဖက်တိုက်ပွဲဝင်နည်းလမ်းများမှာ မိမိလူမျိုးအချင်းချင်းဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံခြား သားကို ဖြစ်စေ အသုံးပြုနိုင်သည်။

နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲတစ်ခုအတွင်းပါဝင်သောဆန့်ကျင်ရေးအုပ်စုများ၏အရွယ်အစားနှင့်ပမာဏ မှာလည်း ကွဲပြားခြားနားနိုင်သည်။ အခြေအနေအချိန်အခါအလိုက် ပါဝင်သောတိုက်ပွဲဝင်သူ ဦးရေနှင့်အဖွဲ့အစည်းပမာဏမှာ တိုးနိုင်၊ ဆုတ်နိုင်သည်။ ထိုနည်းတူပင် ရန်သူကို ထောက်ခံသူ ဦးရေပမာဏနှင့်အဖွဲ့အစည်းအရေအတွက်မှာလည်း တိုးနိုင်၊ ဆုတ်နိုင်သည်။ ယင်းသို့တိုးမှု၊ ဆုတ် မှုများအပေT အကြမ်းဖက်တိုက်ပွဲဝင်သူများ၏ စည်းကမ်းရှိမှု၊ အကြမ်းဖက်မှုများကတိုက်ရိုက် သော်ငှား၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်ငှား၊ အကျိုးသက်ရောက်စေနိုင်သည်။ ဩဇာနယ်ပယ်မှာလည်းကြား နေအုပ်စု၏ ထောက်ခံမှုစာနာအားပေးမှုရရှိသည့်အနေအထားအလိုက်အတိုးအလျော့ရှိနိုင်သည်။

အကြမ်းဖက်တိုက်ပွဲတစ်ခုလျှောက်တွင် ဩဇာကြယ်ပြန့်မှု၊ ဆုတ်ယုတ်မှုများမှာ အစဉ်ပြောင်းလဲ လျက်ရှိပြီး၊ တစ်ခါတရံအလွန်လျင်မြန်စွာနှင့်ပြင်းထန်စွာ ပြောင်းလဲနိုင်သည်။ ယင်းသို့ လူထု၏ စာနာထောက်ခံမှုရယူနိုင်ခြင်းမျိုးမှာ နှစ်ဖက်စလုံးအကြမ်းဖက်တိုက်ပွဲများတွင် ထင်ထင်ရှားရှား မတွေ့နိုင်ပေ။

ဤသို့သောရှုတ်ထွေးလှသည့်ဩဇာတိုးမှု၊ ဆုတ်ယုတ်မှုများသည် တချိန်တွင် ပေTထွက်လာ မည့်ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ပွဲ၏ နောက်ဆုံးရလဒ်များအပေT အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်ပေသည်။

ပြောင်းလဲခြင်းလေးရပ်။ (Four mechanisms of change)

အကြမ်းမဲ့လုပ်ရှားမှုများသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခုမတူ ကွဲပြားစေကာမူ၊ အကြမ်းမဲ့လုပ်ရှားမှုနယ် ပယ်တွင် "ပြောင်းလဲမှု" အတွက်နည်းလေးနည်း သို့မဟုတ် လမ်းလေးသွယ်ကို ထင်ထင်ရှားရှားခွဲ ခြားနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ၊ ပြောင်းလဲယူခြင်း (conversion)၊ ငြိနှိုင်း၍လက်ခံပြောင်းလဲခြင်း (accommodation)၊ အင်အားဖြင့်အကြမ်းမဲ့ပြောင်းလဲခြင်း (nonviolent coercion)၊ လုံးဝပြိုကွဲခြင်း (disintegration) ။

တဖက်အုပ်စုကိုပြောင်းလဲယူခြင်းဖြင့် ပြောင်းလဲခြင်းတွင်တဖက်အတိုက်အခံသည် အကြမ်းမဲ့ အုပ်စု၏လုပ်ရပ်များကြောင့် အကြမ်းမဲ့အုပ်စု၏ရည်မှန်းချက်များကို လက်ခံကာ အကြမ်းမဲ့အုပ်စု၏အမြင်ကိုခံယူကာ မိမိကိုယ်တိုင်ပြောင်းလဲသွားခြင်းဖြင့် "ပြောင်းလဲခြင်း" ဖြစ်သည်။ ဤဖြစ်ရပ်မျိုးသည် တခါတရံသာဖြစ်တတ်သည်။

ငြိနှိုင်း၍လက်ခံပြောင်းလဲ ခြင်းတွင် တဖက်အတိုက်အခံကိုပြောင်းလဲယူ၍လည်းမဟုတ်၊ အင်အားဖြင့်အကြမ်းမဲ့ပြောင်းလဲခြင်းလည်းမဟုတ်၊ သို့ပါသော်လည်း နှစ်ဖက်လုံးမှပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင် ငြိနှိုင်း၍ အကြမ်းမဲ့အုပ်စု၏တိုက်ပွဲတောင်းဆိုမှုများကိုငြိင်ငြိင်သာသာ လိုက်လျောစေခြင်းဖြစ်၏။ ဤနည်းတွင် တဖက်အုပ်စုသည်၎င်းတို့၏အဓိကသဘောထားအတွေးအခေါ် ခံယူချက်ကိုပြောင်းလဲ၍မဟုတ်ဘဲအကြမ်းမဲ့အုပ်စု၏တောင်းဆိုချက်အားလုံး သို့မဟုတ် တချို့ တဝက်ကိုလက်ခံခြင်းဖြစ်၏။ ဤသို့လက်ခံခြင်းသည် တဖက်အုပ်စုအဘို့အကောင်းဆုံးအခြေအနေဖြစ်ရန်၊ လက်ခံခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏အတွင်းကွဲလွဲချက်များကို ထိန်းသိမ်းရန် သို့မဟုတ်အနည်းဆုံး ဆုံးရှုံးရန် သို့မဟုတ် ကြီးကျယ်သောသေခြေပျက်စီးမှုကိုရှောင်ရှားရန် သို့မဟုတ် မိမိတို့ပျက်နှာမပျက်ရန်အတွက် သာလက်ခံခြင်းဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ဤနည်းသည် အဖြစ်တတ်ဆုံးနည်းဖြစ်ပေသည်။

တဖက်အတိုက်အခံ၏အတွေးအခေါ် ခံယူချက်ကို ပြောင်းလဲစေ၍မဟုတ်ဘဲ၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကိုပြောင်းလဲယူ၍ခံစားနေရသော၊ လူထုလူစုက အကြမ်းမဲ့ ပြောင်းလဲယူခြင်းတွင်ဤ ငြိနှိုင်းလက်ခံပြောင်းလဲခြင်းသည် အင်အားဖြင့်အကြမ်းမဲ့ပြောင်းလဲခြင်း နှင့် ပြိုကွဲခြင်းဖြင့် ပြောင်းလဲခြင်းတို့နှင့်တူညီပေသည်။

တတိယနည်းလမ်းဖြစ်သောအင်အားဖြင့် အကြမ်းမဲ့ပြောင်းလဲခြင်းတွင်တဖက်အုပ်စု၏ သဘောထားကိုဆန့်ကျင်၍ မိမိတို့၏ရည်မှန်းချက် လိုလားချက်များကိုအောင်မြင်အောင် ဖန်တီးခြင်းဖြစ်၏။ အကြမ်းမဲ့လှုပ်ရှားမှုများသည် အတိုက်အခံအုပ်စု၏ အဓိကအင်အားများကိုအတိုင်းအတာတခုအထိ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ ပိတ်ဆို့နိုင်လျှင်၊ အင်အားဖြစ်လာပေသည်။ အတိုက်အခံအုပ်စု၏ စိတ်ဓါတ်နှင့်တိုက်ခိုက်လိုစိတ်ကို ပိတ်ဆို့နိုင်လျှင် အကြမ်းမဲ့အင်အားစုကိုဖန်တီးနိုင်ပေသည်။ ဤသို့ဖြစ်နိုင်သည်မှာ (၁) အာဏာဖီဆန်မှုသည်လုံးဝပြန်နဲ့၊ ၍ဖိနှိပ်မှုဖြင့်ထိန်းကွပ်ရန်မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် ကြီးထွားခဲ့လျှင်၊ (၂) တဖက်အုပ်စု၏စံနှုန်းသည်ဖရိဖရဲဖြစ်နေလျှင်၊ (၃) လူထု၏ထောက်ခံမှုကိုမရတော့ဘဲ အစိုးရဝန်ထမ်းအများစုက ငြင်းပယ်ကာ၊ စစ်တပ်နှင့်ပလိပ်တိုက်ပွဲကန်မှုကြောင့် တဖက်အုပ်စုကမဖိနှိပ်နိုင်ဘဲ၊ ၎င်းတို့၏မူဝါဒများကို အကောင်အထည်မဖော်နိုင်တော့လျှင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့သောအခြေအနေများ ကြားမှအတိုက်အခံသည် အပြောင်းလဲများအတွင်း အသက်ရှင်
နေသေးကာ၊ တချို့သောအာဏာကို တင်းခံထား၍ အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိနေလျှင်
ဤ တတိယနည်းဖြင့်ပြောင်းလဲခြင်း ဖြစ်၏။

ပြိုကွဲခြင်းဖြင့်ပြောင်းလဲခြင်းသည်၊ တဖက်အုပ်စု၏အဓိကအင်အားများသည်အလွန်အကျွံထိ
ခိုက်ဒဏ်ရာရနေ၍၎င်း၊ ပျက်စီးယိုယွင်း၍၎င်း၊ အုပ်စုအနေဖြင့်မရှင်သန်နိုင်တော့ဘဲ၊ အရှုံးကို
လက်ခံရန်အဖွဲ့အစည်းပင်မရှိတော့ဘဲ ၎င်းတို့၏အင်အားနှင့်အာဏာပြိုကွဲသွားခြင်းဖြင့်ပြောင်းလဲ
ခြင်းဖြစ်၏။

အာဏာ၏အဓိကအင်အားစုများကိုဖယ်ရှားခြင်း။ (Removing the Sources of
Power)

အကြမ်းမဲ့လုပ်ရှားမှုများသည် နိုင်ငံရေးအာဏာ၏အဓိကအင်အားစုအသီးသီးတည်ရှိမှုများကို
အောက်ပါနည်းများဖြင့် လျော့နည်းစေနိုင်ပါသည်။

(၁) ဩဇာအာဏာ။ (Authority) တဖက်အုပ်စုကိုအကြမ်းမဲ့ ဗိမ္ဗိဇာတိဆန်ခြင်းသည်ပင်
၎င်းတို့၏ဩဇာအာဏာကို ဖိဆန်ခြင်း၏အရှင်းဆုံးသာဝေပင်ဖြစ်၏။ ဤတိုက်ပွဲကြောင့်ပင်ယခင်
က၎င်းတို့ကိုထောက်ခံနေသောလူများပင်လျှင်၎င်းတို့ကိုဆန့်ကျင်လာနိုင်၏။ တချိန်တွင်ယှဉ်ပြိုင်
အစိုးရကဲ့သို့ ယှဉ်ပြိုင်အာဏာပေTခဲ့လျှင်၊ တဖက်အုပ်စုကိုသစ္စာရှိနေသူများပင် ဘက်ပြောင်းလာ
နိုင်ပေသည်။

(၂) လူအင်အားစွမ်းအင်။ (Human resources) ကျယ်ပြန့်သောအကြမ်းမဲ့လုပ်ဆောင်ချက်
များသည်၊ တဖက်အုပ်စု၏စံနှုန်းကို လယ်ပတ်နိုင်ရန်နှင့်ထိန်းသိမ်းပေးနေသောလူများ၏ လိုက်နာ
ခြင်းနှင့် ကူညီခြင်းကို ရပ်စဲစေခြင်းဖြင့် တဖက်အုပ်စု၏ နိုင်ငံရေးအာဏာအတွက် လိုအပ်သော
လူအင်အားစွမ်းအင်ကို လျော့နည်းထိခိုက်စေနိုင်သည်။

မကျေနပ်သောအုပ်စုအဖွဲ့ဝင်များ၊ များလာလေကာ၊ တဖက်အုပ်စုအာဏာပိုင်တို့အပေT
မကူညီသူများ၊ မလိုက်နာသူများ၊ မနာခံသူများ၊ များလာလေလေ၊ တဖက်အုပ်စု အာဏာပိုင်တို့
အတွက်ကြီးမားသောထိန်းသိမ်းနှိပ်ကွပ်မှုပြဿနာပေTပွားစေနိုင်သည်။ တချိန်တွင် တဖက်
အာဏာပိုင်အုပ်စုကိုသာမန်ထောက်ခံနေသောသူများပင်ထောက်ပံ့မှုကို ရပ်စဲခြင်းနိုင်ပေသည်။
ထိုအခါ တဖက်အာဏာပိုင်အုပ်စုတို့၏ အာဏာကို များစွာလျော့နည်း ထိခိုက်နိုင်ပေသည်။

လူအင်အားကိုလျော့နည်းစေခြင်းဖြင့်၊ အာဏာတည်ငြိရေးအတွက်၊ တခြားလိုအပ်ချက်များ ဖြစ်သောအတတ်ပညာ၊ အသိပညာနှင့်ပစ္စည်းအထောက်အပံ့များကို ထိခိုက်စေနိုင်သည်။ ဤသို့ ဖြစ်ခဲ့လျှင်၊ တဖက်အုပ်စုအာဏာပိုင်တို့အတွက်၊ နှိပ်ကွပ်နိုင်မှုအရည်အချင်းလျော့နည်းနေချိန်တွင် ပို၍အင်အားလိုလေဖြစ်ပေမည်။ အကယ်၍အတိုက်အခံများလာလေလေ၊ တဖက်အာဏာပိုင်အုပ်စု ၏အာဏာသည်လျော့နည်းလာလေလေဖြစ်ပြီး၊ တဖြေးဖြေးအစိုးရသည် အာဏာလျော့နည်း၊ အာဏာ မဲ့လာပေမည်။

(၃) ကျွမ်းကျင်မှုအတတ်ပညာနှင့်အသိပညာ။ (Skills and knowledge) အချို့သောလူပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ်အုပ်စုတို့သည် သီးခြားအရည်အချင်း သို့မဟုတ်အရေးကြီးသောအသိနှင့်အတတ်ပညာကို ပိုင်ဆိုင်ကြ၏။ ၎င်းတို့မှာ အုပ်ချုပ်မှုအမှုတမ်း၊ အရာရှိများ၊ အတတ်ပညာရှင်များ၊ အကြံပေး ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်၏။ ၎င်းတို့၏ထောက်ပံ့ကူညီခြင်းကိုရပ်သိမ်းစေခြင်းဖြင့် အုပ်ချုပ်သူတို့၏အာဏာ ကိုထူးခြားစွာလျော့နည်းစေနိုင်သည်။ ဤအသိရှင်၊ အတတ်ရှင်များက ကူညီမှုလုံးဝ ငြင်းဆိုခြင်း အပြင် တမင်အကူအညီများပေးခြင်း၊ မဝစ်မှန်သောအကြံပေးခြင်းသည်လည်းအရေးကြီးပေသည်။

(၄) လက်ဆုပ်လက်ကိုင်မပြင်နိုင်သောအကြောင်းအရာများ။ (Intangible factors) ကျယ် ပြန့်သောလူများစုပါသောအကြမ်းမဲ့လုပ်ရပ်များသည်၊ အာဏာပိုင်များကိုအလိုလိုရှိစေခြင်း၊ လိုက် နာခြင်း၊ သစ္စာရှိ ခြင်းစသော ငြင်းစိုးမှုများကို ခြိမ်းခြောက်အနိုင်ယူနိုင်သည်။

(၅) ရုပ်ပစ္စည်းစွမ်းအင်များ။ (Material resources) အကြမ်းမဲ့လုပ်ကိုင်ချက်များသည်၊ တ ဖက်အာဏာပိုင်အုပ်စုတို့၏ ပစ္စည်းထောက်ပံ့ရေးများလျော့နည်းထိခိုက်စေနိုင်သည်။ ဥပမာ၊ စီးပွားရေးစံနှုန်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေး၊ ငွေကြေးစံနှုန်း၊ ကုန်ကြမ်းစသည်တို့ ထိ ခိုက်စေနိုင်သည်။

(၆) အပြစ်ဒဏ်ပေးအရေးယူခြင်းများ။ (Sanctions) အကြမ်းမဲ့လုပ်ဆောင်ချက်များသည်၊ တဖက်အာဏာပိုင်တို့၏ အပြစ်ဒဏ်ပေးအရေးယူနိုင်ခြင်းအရည်အခြင်းကို ထိခိုက်နိုင်ပေသည်။ လက်နက်ရောင်းသော နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်မှလက်နက်ရောင်းခြင်းကိုငြင်းဆန်ခြင်းဖြင့်သော်၎င်း၊ လက်နက်စက်ရုံများနှင့်လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနယ်ပယ်တို့တွင် ဆန့်ပြ၊ ဆန်ကျင်ခြင်းဖြင့်အာဏာ ပိုင်တို့အတွက်၊ လက်နက်အထောက်အပံ့ကိုထိခိုက်နိုင်ပါသည်။ တချို့သောလူပုဂ္ဂိုလ်များတွင် နှိပ်ကွပ်မှုအတွက်လိုအပ်သော ပုလိပ်နှင့်ဝတ်စုံအတွက် တပ်သားသစ်များမရှိစေနိုင်ရန်၊ တပ်ထဲ ဝင်လိုသူများလျော့နည်းအောင်လုပ်၍တဖုံ၊ တပ်ထဲဆွဲသွင်းခံရမည်သူများ တာဝန်ကိုငြင်းဆန်စေ ချင်းဖြင့်၎င်း၊ တပ်သားသစ်မရနိုင်အောင်လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။

ပုလိပ်နှင့်ဝတ်တပ်ကတာဝန်ကိုကျေပွန်အောင်မထမ်းဆောင်ခြင်း၊ သို့မဟုတ်ငြင်းဆိုခြင်းဖြင့် အကြမ်းမဲ့အုပ်စု၏အင်အားဖြင့် အနိုင်ယူခြင်း၊ သို့မဟုတ် တဖက်အာဏာပိုင်တို့၏တည်မြဲသောအဖွဲ့ မှ ပြိုကွဲခြင်းအဖြစ်ရောက်နိုင်ပေသည်။

ဤအကြမ်းမဲ့တိုက်ပွဲ၏အရေးကြီးဆုံး၊ အဓိကအကျဆုံး ရေရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုများသည်၊ လောလောဆည်ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းခြင်း၊ အဖြေရှာခြင်း၊ တဖွဲ့ပေTတဖွဲ့ စိတ်သဘောထား များ၊ ပြိုင်ဖက်အဖွဲ့ အချင်းချင်းနှင့်အဖွဲ့ တွင်းအာဏာဖြန့်ထားမှုတို့အတွက် ဩဇာသက်ရောက်နိုင် ပေသည်။ ဖေTပြပါနယ်ပယ်တို့တွင် အကြမ်းမဲ့လုံးရည်တိုက်ပွဲ၏ပါဝင်အကျိုးသက်ရောက်မှု သည် ကြီးမားစွာအရေးပါလေသည်။

တိုက်ပွဲဝင်အုပ်စုများအတွင်းပြောင်းလဲခြင်း။ (Changes in the struggle group)

အကြမ်းမဲ့တိုက်ပွဲတွင်ပါဝင်တိုက်ပွဲဝင်ခြင်းသည်၊ ပါဝင်သူရဲဘော်များအပေTတွက်အရေး ကြီးသောအကျိုးသက်ရောက်မှုမျိုးစုံ ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ဥပမာ၊ ဤအကြမ်းမဲ့နည်းလမ်းကိုကြားရ၍ လက်တွေ့၊ တွေ့ကြုံခွင့်ရလာသောအခါ၊ မိမိကိုယ်ကိုမိမိပိုမိုလေးစားလာနိုင်သည်။ မိမိတို့၏ ဖြစ်ရပ်ကံကြမ္မာအပေT မိမိတို့ဖန်တီးနိုင်စွမ်းကိုပိုမိုယုံကြည်ကာ မိမိအပေTမိမိယုံကြည်မှုတိုးပွား လာနိုင်သည်။ ဖိနှိပ်မှုနှင့်ကြောက်ရွံ့မှုစိတ်ကိုလျော့နည်းစေကာ၊ မိမိတို့၏လုပ်ဆောင်နိုင်မှု ဩဇာအာဏာကိုပိုမိုနားလည်လာနိုင်သည်။ အခြားခြားသော ပဋိပက္ခများတွင်တွေ့ကြုံရသည့်အ တိုင်း အကြမ်းမဲ့တိုက်ပွဲဝင်နေသောအုပ်စုများ အတွင်းတွင် စည်းလုံးညီညွတ်မှု၊ ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်မှု၊ အချင်းချင်းလက်တွဲမှုများ ရှိလာနိုင်ပေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အကြမ်းမဲ့လုပ်ဆောင် မှုများတွင်ဖေTပြပါ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုဖြစ်စေသောထူးခြားသောအရည်အချင်း ရှိသည် ကိုတွေ့မြင်ရပေသည်။

အာဏာရရပ်ဖြစ်သောလူ့ ဘောင်အဖွဲ့ အစည်းများ၊ လူမှုရေးအခြေအမြစ်ဖြစ်သော မိမိတို့ လူ့ ဘောင်အတွင်းရှိမတည်မြဲသောအဖွဲ့ အစည်းအုပ်စုများသည် ဤအကြမ်းမဲ့လုပ်ဆောင်ချက် ကြောင့် ပိုမိုခိုင်မာ အားတိုးလာပေမည်။ ဤအချက်ကြောင့် အနာဂါတ် ပြဿနာများကို ရင်ဆိုင် ရန် လူထုအနေဖြင့် ခိုင်မာသောအခြေခံအဆောက်အဦးရရှိသွားပေပြီ။ ဤအတွေ့အကြုံမှပါဝင် သူများကို အင်အားကြီးသောအုပ်ချုပ်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်နှိပ်ကွပ်မှုများကို မည်သို့ထိထိရောက် ရောက်ခုခံရမည်ကို သင်ကြားပေးပြီးဖြစ်၏။ ဤရလဒ်များသည် လူကြိုက်များသော တရားဝင် အာဏာအပ်နှင်းမှုကိုကြိုးထွားစေသဖြင့် ရေရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုအတွက်အရေးပါပေသည်။

နိုင်ငံရေးဆက်စပ်မှု။ (Political relevance)

အကြမ်းမဲ့တိုက်ပွဲသည် ဖြစ်နိုင်ရုံမက၊ ရက်စက်ယုတ်မာသောအုပ်စိုးသူများ၊ စစ်အာဏာရှင်များကိုပင် ရင်ဆိုင်ရန်၊ ကြီးမားသောအင်အားကိုဖန်တီးနိုင်ပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်၊ ဤအကြမ်းမဲ့တိုက်ပွဲအားလုံးသောအဖွဲ့ အစည်းများနှင့် အစိုးရအဖွဲ့ တို့တွင်အင်အားအနည်းဆုံးဖြစ်သော "အုပ်ချုပ်မှုအပေါ်မှီခိုခြင်း" ကိုတိုက်ခိုက်ခြင်းဖြစ်၏။ အကယ်၍ တဖက်အာဏာရှင်တို့၏ ဖိနှိပ်ခြေကွပ်မှုများ ကြားမှလူထုကြီးကတဖက်၊ အုပ်ချုပ်သူအုပ်စု၏ အဓိကအင်အားစုကို အချိန်ချိန်အတိုင်းအတာတခုအထိထိန်းကြပ်၊ ဆုတ်ယုတ်ချို့ တဲ့စေနိုင်လျှင်၊ ၎င်းတို့၏အစိုးရနှင့်နိုင်ငံရေးစံနစ်ကြီးအရှုပ်ကြိုးပြတ်၊ လုံးဝအားမရှိဖြစ်သွားပေမည်။ တချို့အခြေအနေများတွင် အာဏာရှင်တို့၏အာဏာသည် နိုင်ငံရေးဇစ်မြစ်ခေါင်းပါးမှုကြောင့် တဖြေးဖြေးသော်၎င်း၊ လျှင်လျှင်မြန်မြန်သော်၎င်း၊ သေဆုံးပျောက်ကွယ်သွားရပေမည်။

နိုင်ငံရေးအာဏာကိုအတွင်းနှိုက်ကြည့်၍၎င်း၊ အပြင်အပေါ်အခြေခံကာလူမျိုးမရွေးအကြမ်းမဲ့ပိတ်ဆို့မှုကိုကျင့်သုံးခြင်းသည်၊ မိမိသည်၊ လူမျိုးတိုင်းပြည်ဟူ၍ဘောင်ခပ်မှုမရှိသော တိုက်ပွဲဝင်နည်း ဖြစ်သည်ကို ပြသနေပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤအကြမ်းမဲ့တိုက်ပွဲသည် လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲများ၊ နိုင်ငံတကာနယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး တိုက်ပွဲများ၊ ပြည်တွင်း မတရား နှိပ်ကွပ်မှုများအတွက် သင့်တော်သော တိုက်ပွဲဝင်နည်းဖြစ်ပေသည်။